

TOPO – ČAK 2025

*Vybrané otázky trestní odpovědnosti právnických osob §§ 1 – 13 zák.
č. 418/2011 Sb.*

Struktura a účinnost zákona č. 418/2011 Sb.

Část první – Obecná ustanovení (§§ 1 – 6)

Část druhá – Základy trestní odpovědnosti právnických osob (§§ 7 – 13)

Část třetí – Tresty a ochranná opatření (§§ 14 – 25)

Hlava I. – Obecná ustanovení (§ 14 - § 15)

Hlava II. – Ukládání jednotlivých druhů trestů (§ 16 - § 23)

Hlava III. – Zánik výkonu trestu (§ 24 - § 25)

Hlava IV. - Ochranná opatření (§ 26 - § 26a)

Hlava V. – Zánik účinků odosuzení (§ 27)

Část čtvrtá – Zvláštní ustanovení o řízení proti právnickým osobám (§§ 29 – 41) *zrušeno ustanovení § 28*

Část pátá – Zvláštní ustanovení o řízení o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních (§ 42) *zrušena ustanovení §§ 43 - 47*

Část šestá – Účinnost (§ 48) – **od 1. 1. 2012**

TOPO – obecná ustanovení

Významné změny zákona

Č. 105/2013 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních;

- § 1 odst. 2, nové znění § 42 a zrušení §§ 43 – 47; **účinnost od 30. 4. 2013**

Č. 141/2014 Sb. – do § 7 nově zařazené trestné činy – znásilnění, účast na pornografickém představení, navazování nedovolených kontaktů s dítětem a lichva; **účinnost od 1. 8. 2014**

Č. 86/2015 Sb. - Změny v § 15 odst. 1 písm. d), odst. 2 a 3, § 19, § 26, § 30 odst. 1, § 33 odst. 2 až 6; **účinnost od 1. 6. 2015**

Č. 183/2016 Sb., kterým se mění zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů; - Nová úprava § 4 odst. 1; § 7; § 8 odst. 1, 5; § 11 odst. 2; § 13; § 25; **účinnost od 1. 12. 2016**

Č. 55/2017 Sb. - Změny v § 15 nově vložení § 26a; **účinnost od 18. 3. 2017**

Č. 114/2020 Sb. - Změny v § 15 a § 24, nově vložení § 20a; **účinnost od 1. 6. 2020**

Č. 333/2020 Sb. – nově vložení § 22a a § 37a; změna v § 27; **účinnost od 1. 10. 2020.**

Č. 130/2022 Sb. – upraven § 4; **účinnost od 28. 6. 2022.**

*** *TOPO – obecná ustanovení***

TOPO – obecná ustanovení a základy trestní odpovědnosti

Předmět úpravy a její vztah k jiným zákonům

§ 1

1) Tento zákon upravuje

podmínky trestní odpovědnosti právnických osob, tresty a ochranná opatření, které lze za spáchání stanovených trestných činů právnickým osobám uložit, a

postup v řízení proti právnickým osobám.

2) *Nestanoví-li tento zákon jinak, použije se*

trestní zákoník.

*v řízení proti právnické osobě **trestní řád** a*

*v řízení o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních přiměřeně **zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních**, není-li to z povahy věci vyloučeno.* (pozn. **č. 104/2013 Sb.**, s účinností od 1. 1. 2014)

Lex specialis

3) Pro účely jiných právních předpisů **se trestním řízením rozumí** i řízení vedené proti právnické osobě podle tohoto zákona.

TOPO – obecná ustanovení a základy trestní odpovědnosti

Působnost zákona o TOPO

Časová působnost – není v zákoně upravena, ale právnícké osoby podle obecných pravidel mohou podle tohoto zákona nést trestní odpovědnost pouze za jednání spáchané až od doby nabytí jeho účinnosti, tj. **od 1. 1. 2012**.

Místní působnost – (§§ 2 – 5)

§ 2 Zásada teritoriality

1) **Podle zákona České republiky se posuzuje**

- * trestnost činu spáchaného na území České republiky právnickou osobou, která má sídlo v České republice nebo
- * má na území České republiky umístěn podnik nebo organizační složku, anebo
- * zde alespoň vykonává svoji činnost nebo zde má svůj majetek.

2) **Trestný čin se považuje za spáchaný na území České republiky**, dopustila-li se právnická osoba jednání

- * a) zcela nebo zčásti na území České republiky, i když porušení nebo obrožení zájmu chráněného trestním zákonem nastalo nebo mělo nastat zcela nebo zčásti v cizině, nebo
- * b) v cizině, pokud porušení nebo obrožení zájmu chráněného trestním zákonem nastalo nebo mělo, byť i jen zčásti, nastat na území České republiky.

3) Na účastenství se užije obdobně § 4 odst. 3 a 4 trestního zákoníku.

TOPO – obecná ustanovení a a základy trestní odpovědnosti

§ 3 Zásada personality

Podle zákona České republiky se posuzuje také trestnost činu, pokud jej v cizině spáchala právnická osoba mající sídlo v České republice.

§ 4 Zásada univerzality a subsidiární univerzality

1) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149 trestního zákoníku), padělání a pozměnění peněz (§ 233 trestního zákoníku), udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 235 trestního zákoníku), výroby a držení padělatelského náčiní **a zařízení určeného k neoprávněnému získání platebního prostředku (§ 236 trestního zákoníku), neoprávněné výroby peněz (§ 237 trestního zákoníku), rozvracení republiky (§ 310 trestního zákoníku), teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku), teroru (§ 312 trestního zákoníku), účasti na teroristické skupině (§ 312a trestního zákoníku), financování terorismu (§ 312d trestního zákoníku), podpory a propagace terorismu (§ 312e trestního zákoníku), vybrožování teroristickým trestným činem (§ 312f trestního zákoníku), sabotáže (§ 314 trestního zákoníku), vyzvědačství (§ 316 trestního zákoníku), násilí proti orgánu veřejné moci (§ 323 trestního zákoníku), násilí proti úřední osobě (§ 325 trestního zákoníku), padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348 trestního zákoníku), genocidia (§ 400 trestního zákoníku), útoku proti lidskosti (§ 401 trestního zákoníku), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402 trestního zákoníku), přípravy útočné války (§ 406 trestního zákoníku), válečné krutosti (§ 412 trestního zákoníku), perzekuce obyvatelstva (§ 413 trestního zákoníku), plenění v prostoru válečných operací (§ 414 trestního zákoníku), zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků (§ 415 trestního zákoníku), zneužití vlajky a příměří (§ 416 trestního zákoníku) a ublížení parlamentáři (§ 417 trestního zákoníku) **i tehdy, spáchala-li takový trestný čin v cizině právnická osoba, která nemá sídlo v České republice.****

2) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu spáchaného v cizině právnickou osobou, která nemá sídlo v České republice, též tehdy, byl-li čin spáchán ve prospěch právnické osoby, která má na území České republiky sídlo.

TOPO – obecná ustanovení a základy trestní odpovědnosti

§ 5 Působnost stanovená mezinárodní smlouvou

- 1) Podle zákona České republiky se posuzuje také trestnost činu, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“).
- 2) Ustanovení § 2 až 4 se neužijí, jestliže to mezinárodní smlouva nepřipouští.

TOPO – obecná ustanovení a základy trestní odpovědnosti

§ 6 - Vyloučení odpovědnosti některých právnických osob za trestný čin

1) Podle tohoto zákona nejsou trestně odpovědné

a) Česká republika,

b) územní samosprávné celky při výkonu veřejné moci.

2) Majetková účast právnických osob uvedených v odstavci 1 na právnické osobě nevyklučuje trestní odpovědnost takové právnické osoby podle tohoto zákona.

Výslovně vyloučena trestní odpovědnost

* České republiky jako státu;

* územních samosprávných celků při výkonu veřejné moci

Pozn. vyloučení se vztahuje jen na jejich činnost **při výkonu veřejné moci.**

Veřejnou mocí se rozumí taková moc, která autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo, nebo zprostředkovaně. Subjekt, o jehož právech nebo povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci, není v rovnoprávném postavení s tímto orgánem a obsah rozhodnutí tohoto orgánu nezávisí od vůle subjektu (srov. ÚS 3/1993-u.).

Výkonem veřejné moci se tedy rozumí jednání daného územního samosprávného celku, tj. obce nebo kraje, jestliže při něm autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo, nebo zprostředkovaně. Kritériem pro určení, zda obec nebo kraj jedná jako orgán veřejné moci, je skutečnost, zda v daném případě rozhoduje o právech a povinnostech jiných osob (fyzických či právnických) a tato rozhodnutí jsou vynutitelná, nebo zda může do těchto práv a povinností zasahovat (srov. ÚS 138/1998-n.; dále srov. ÚS 3/1993-u.).

Územní samosprávné celky, tj. jak obce, tak i kraje, **jednají při výkonu veřejné moci**

a) v samostatné působnosti, v rámci níž spravují své záležitosti samostatně, tedy v rámci samosprávy obce či kraje (srov. § 35 a násl. OZř, § 14 a násl. KZř a § 16 a násl. PrbZ), nebo

b) v přenesené působnosti, v rámci které jejich orgány vykonávají v určitém rozsahu státní správu, kterou jim svěřil zákon (srov. čl. 105 Úst, § 61 a násl. OZř, § 29 a násl. KZř a § 31 a násl. PrbZ) – Viz Komentář k TrZ.

* jiných států odlišných od České republiky, a to s ohledem na princip suverenity státu;

* mezinárodních organizací veřejného práva, neboť je to vyloučeno z povahy věci, pokud tyto organizace požívají výsady a immunity podle mezinárodního práva [§ 10 odst. 1, § 11 odst. 1 písm. c) tr. ř.],

TOPO – základy trestní odpovědnosti a základy trestní odpovědnosti

trestné činy (§ 7) – taxativní pozitivní výčet zločinů a přečinů (nullum crimen sine lege) – právní úprava účinná do 30. 11. 2016

Okruh deliktů

trestní odpovědnost požadují mezinárodní smlouvy a právní předpisy ES/EU - mezinárodní dokumenty požadují postih právnických osob zejména v oblasti legalizace výnosů z trestné činnosti, korupce, poškozování životního prostředí, organizovaného zločinu, obchodu s lidmi a sexuálního vykořisťování dětí, ochrany finančních zájmů Evropské unie, počítačové kriminality, padělání peněžních prostředků, drogových a rasově motivovaných jednání; Mezinárodní závazky nebyly promítnuty do textu zákona důsledně, když některé trestné činy, související s veřejnými zakázkami, nebyly do původního návrhu zahrnuty vůbec, ačkoli právě sankce za porušování předpisů o veřejných zakázkách v podobě zákažu účastnit se na nich je předmětem řady aktů mezinárodního práva veřejného nebo evropského práva, a kdy TOPOZ přímo obsahuje příslušnou sankci, která má na porušení předpisů o veřejných zakázkách být aplikována (§ 21). Přitom jde o trestné činy korupční povahy v širším slova smyslu, jejichž trestnost právě mezinárodní závazky vyžadují;

daňové trestné činy (obsaženy ve vládním návrhu) s cílem poskytnout obdobnou ochranu finančním zájmům České republiky, jako je poskytována finančním zájmům Evropské unie (srov. § 260 tr. zák.). Od zavedení trestní odpovědnosti právnických osob za daňové trestné činy si zákonodárce slibuje vytvoření potřebného tlaku na řádné plnění daňové povinnosti. Díky nově zakotvené provázanosti trestního řízení a daňového řízení z hlediska časového prostoru pro vyměření či doměření daně (srov. § 148 odst. 6 a 7 daňového řádu) se očekává i větší účinnost z hlediska odstranění škodného následku nezaplacení či neodvedení daně ze strany právnických osob;

V legislativním procesu byly při projednání návrhu zákona v Ústavněprávním výboru PS Parlamentu ČR do výčtu doplněny další trestné činy, a to proti hospodářské soutěži (§ 248 tr. zák.), proti veřejným zakázkám (§ 256, § 257 a § 258 tr. zák.) a proti životnímu prostředí (§ 294a a § 298a tr. zák.). Při třetím čtení v Poslanecké sněmovně však činy proti hospodářské soutěži (§ 248 tr. zák.), zejména z podnětu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, nakonec nebyly do výčtu trestných činů zahrnuty.

TOPO – obecná ustanovení a základy trestní odpovědnosti

trestné činy (§ 7)

Z hlediska systematiky zvláštní části trestního zákoníku se trestné činy, jichž se může dopustit právnická osoba, člení na:

trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti soukromí a listovního tajemství (hlava II);

trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (hlava III);

trestné činy proti rodině a dětem (hlava IV);

trestné činy proti majetku (hlava V);

trestné činy hospodářské (hlava VI);

trestné činy obecně nebezpečné (hlava VII);

trestné činy proti životnímu prostředí (hlava VIII);

trestné činy proti České republice, cizími státy a mezinárodní organizaci (hlava IX);

trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (hlava X);

trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy (hlava XIII).

Od 1. 12. 2016 nabytím účinnosti zák. č. 183/2016 Sb. – negativní výčet trestných činů

Trestnými činy se pro účely tohoto zákona rozumí zločiny nebo přečiny uvedené v trestním zákoníku, **s výjimkou trestných činů** zabití (§ 141 trestního zákoníku), vraždy novorozeného dítěte matkou (§ 142 trestního zákoníku), účasti na sebevraždě (§ 144 trestního zákoníku), vraždy (§ 158 trestního zákoníku), soulože mezi příbuznými (§ 188 trestního zákoníku), dvojího manželství (§ 194 trestního zákoníku), opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195 trestního zákoníku), zanedbání povinné výživy (§ 196 trestního zákoníku), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku), porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 trestního zákoníku, vlastizrady (§ 309 trestního zákoníku), zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace (§ 315 trestního zákoníku), spolupráce s nepřitelem (§ 319 trestního zákoníku), válečné zrady (§ 320 trestního zákoníku), služby v cizích ozbrojených silách (§ 321 trestního zákoníku), osvobození vězně (§ 338 trestního zákoníku), násilného překročení státní hranice (§ 339 trestního zákoníku), vzpoury vězňů (§ 344 trestního zákoníku), nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku), opilství (§ 360 trestního zákoníku), proti branné povinnosti uvedených ve zvláštní části hlavě jedenácté trestního zákoníku, vojenských uvedených ve zvláštní části hlavě dvanácté trestního zákoníku a použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411 trestního zákoníku).

TOPO – základy trestní odpovědnosti a základy trestní odpovědnosti

§ 8 - Trestní odpovědnost právnické osoby

1) *Trestným činem spáchaným právnickou osobou je protiprávní čin spáchaný*

* *v jejím zájmu nebo*

* *v rámci její činnosti.*

* *jednal-li tak*

a) *statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, anebo jiná osoba, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat,*

b) *ten, kdo u této právnické osoby ve vedoucím postavení vykonává řídicí nebo kontrolní činnost, i když není osobou uvedenou v písmenu a),*

c) *ten, kdo vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, jestliže jeho jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo*

d) *zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení (dále jen „zaměstnanec“) při plnění pracovních úkolů, i když není osobou uvedenou v písmenech a) až c),*

jestliže jí ho lze přičítat podle odstavce 2.

TOPO – obecná ustanovení a základy trestní odpovědnosti

2) ***Právnícké osobě lze přičítat spáchání trestného činu uvedeného v § 7, jestliže byl spáchán***

a) *jednáním orgánů právnícké osoby nebo osob* uvedených v odstavci 1 písm. a) až c), nebo

b) *zaměstnancem uvedeným v odstavci 1 písm. d)*

* *na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnícké osoby nebo osob uvedených v odstavci 1 písm. a) až c)* anebo proto, že

* *orgány právnícké osoby nebo osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) až c) neprovedly taková opatření, která měly provést podle jiného právního předpisu nebo která po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřazeny, anebo*

* *neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.*

3) ***Trestní odpovědnosti právnícké osoby nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala způsobem uvedeným v odstavcích 1 a 2.***

4) ***Ustanovení odstavců 1 a 2 se užijí i tehdy, jestliže***

a) *k jednání uvedenému v odstavcích 1 a 2 došlo před vznikem právnícké osoby,*

b) *právnícká osoba vznikla, ale soud rozhodl o neplatnosti právnícké osoby,*

c) *právní úkon, který měl založit oprávnění k jednání za právníckou osobu, je neplatný nebo neúčinný,* nebo

d) *jednající fyzická osoba není za takový trestný čin trestně odpovědná.*

5) ***Právnícká osoba se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 zproští,***

pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ni bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila. – od 1. 12. 2016 vloženo zák. č. 183/2016 Sb.

TOPO – obecná ustanovení a základy trestní odpovědnosti

§ 9 - Pachatel, spolupachatel a účastník

- 1) **Pachatelem trestného činu je právnická osoba, které lze přičítat porušení nebo obrožení zájmu chráněného trestním zákonem způsobem uvedeným v tomto zákoně.**
- 2) **Pachatelem je i právnická osoba, která k provedení činu užila jiné právnické nebo fyzické osoby.**
- 3) **Trestní odpovědnost právnické osoby není dotčena trestní odpovědnost fyzických osob uvedených v § 8 odst. 1 a trestní odpovědnost těchto fyzických osob není dotčena trestní odpovědnost právnické osoby. Byl-li trestný čin spáchán společným jednáním více osob, z nichž alespoň jedna je osoba právnická, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama.**

§ 10 - Trestní odpovědnost právního nástupce právnické osoby

- 1) **Trestní odpovědnost právnické osoby přechází na všechny její právní nástupce.**
- 2) **Přešla-li trestní odpovědnost podle odstavce 1 na více právních nástupců právnické osoby, přiblížne soud při rozhodování o druhu a výměře trestu nebo ochranného opatření i k tomu, v jakém rozsahu na každého z nich přešly výnosy, užítky a jiné výhody ze spáchaného trestného činu, případně i k tomu, v jakém rozsahu kterýkoli z nich pokračuje v činnosti, v souvislosti s níž byl spáchán trestný čin.**
- 3) **Na ukládání úbrnného, souborného a společného trestu právnímu nástupci se obdobně použijí ustanovení trestního zákoníku; nepřibází-li takový postup v úvahu vzhledem k povaze právního nástupnictví nebo z jiných důvodů, soud uloží samostatný trest.**
- 4) **Obdobně podle odstavců 1 až 3 bude soud postupovat v případě, že dojde ke zrušení právnické osoby po pravomocném skončení trestního stíhání.**

§ 11 Účinná lítost

- 1) Trestní odpovědnost právnické osoby zaniká, jestliže dobrovolně upustila od dalšího protiprávního jednání a
 - a) odstranila nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, anebo škodlivému následku zamezila nebo škodlivý následek napravila, nebo
 - b) učinila státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu o trestném činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem, mohlo být ještě odstraněno nebo škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno.

- 2) Trestní odpovědnost právnické osoby podle odstavce 1 však nezaniká, spáchala-li trestný čin pletich v insolvenčním řízení (§ 226 trestního zákoníku), porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku, zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 odst. 3 nebo 4 trestního zákoníku, pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 odst. 1 písm. b) nebo c) trestního zákoníku, pletich při veřejné dražbě podle § 258 odst. 1 písm. b) nebo c) trestního zákoníku, přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku), podplacení (§ 332 trestního zákoníku) nebo nepřímého úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku).

§ 12 Promlčení trestní odpovědnosti

Na promlčení trestní odpovědnosti právnických osob platí obdobně § 34 trestního zákoníku.

§ 13 Vyloučení z promlčení

Uplynutím promlčecí doby nezaniká trestní odpovědnost

- a) za trestné činy uvedené ve zvláštní části hlavě třinácté trestního zákoníku, s výjimkou trestných činů založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403 trestního zákoníku), projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404 trestního zákoníku) a popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405 trestního zákoníku),
- b) za trestné činy rozvracení republiky (§ 310 trestního zákoníku), teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku) a teroru (§ 312 trestního zákoníku), pokud byly spáchány za takových okolností, že zakládají válečný zločin nebo zločin proti lidskosti podle předpisů mezinárodního práva.

R č. 23/2016

I. Protiprávní čin je spáchán v zájmu právnické osoby ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (*dále jen „t. o. p. o.“*), **má-li z něho právnická osoba buď majetkový prospěch, nebo jakýkoliv imateriální prospěch, či získá-li jakoukoliv jinou výhodu**. Uvedený znak je třeba vykládat tak, že prospěch nebo výhoda právnické osoby plynoucí pro ni ze spáchaného trestného činu prostřednictvím benefitů dosažených tímto trestným činem jejími zaměstnanci či společníky musí mít takovou povahu, že benefitem zaměstnance či společníka právnické osoby jsou podmíněny prospěch nebo výhoda samotné právnické osoby.

Jestliže tedy např. jediný společník právnické osoby – společnosti s ručením omezeným řídil její motorové vozidlo, jímž vykonal jízdy výlučně pro své soukromé účely a svůj osobní prospěch, ač mu byl pravomocným a vykonatelným rozhodnutím soudu uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel, nejde o čin spáchaný v zájmu právnické osoby, a právnická osoba se jím proto nemůže dopustit trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

II. Zavínění právnické osoby ve vztahu k některému z trestných činů vymezených v § 7 t. o. p. o. je třeba odvozovat od zavínění fyzické osoby, která při páchaní trestného činu jednala jménem právnické osoby nebo v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti ve smyslu § 8 odst. 1 t. o. p. o., nikoliv od zavínění fyzické osoby oprávněné činit v řízení úkony za právnickou osobu, jde-li o odlišné fyzické osoby.

III. Podmínky, za nichž lze konat hlavní líčení v nepřítomnosti osob, které činí úkony za právnickou osobu, jsou uvedeny v ustanovení § 34 odst. 7 t. o. p. o., které je speciální k ustanovení § 202 odst. 2, 4 a 5 tr. ř. (*viz § 1 odst. 2 t. o. p. o.*). Podle § 34 odst. 7 t. o. p. o. platí, že nedostaví-li se osoba uvedená v § 34 odst. 1 t. o. p. o., popřípadě zmocněnec obviněné právnické osoby nebo opatrovník, k hlavnímu líčení bez řádné omluvy, může soud hlavní líčení provést v jejich nepřítomnosti, byla-li obžaloba obviněné právnické osobě řádně doručena, byla-li včas a řádně k hlavnímu líčení předvolána, bylo-li dodrženo ustanovení o zahájení trestního stíhání a obviněná právnická osoba byla upozorněna na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.

R č. 50/2015

Byl-li jednatel jako statutární orgán společnosti s ručením omezeným svědkem v projednávané trestní věci, nemohl za ni činit úkony v řízení nejen v hlavním líčení, v němž byl vyslechnut jako svědek, ale nemohl je činit kdykoliv do budoucna od okamžiku, kdy byl orgánem činným v trestním řízení předvolán jako svědek.

Vyžaduje-li zákon konkrétní nebo speciální subjekt (*ve smyslu ustanovení § 114 odst. 1, § 229 tr. zákoníku*), stačí k trestní odpovědnosti fyzické osoby, že zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení jsou dány u právnické osoby, jejímž jménem tato fyzická osoba jednala (§ 114 odst. 2 tr. zákoníku).

Okolnost, že právnická osoba nemůže být trestně odpovědná za některý z trestných činů se zúženým okruhem subjektů s ohledem na ustanovení § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, neznamená, že nemůže být trestně odpovědná fyzická osoba jednající za tuto právnickou osobu. Argument, že fyzická osoba je jen obecným subjektem trestného činu se zúženým okruhem subjektů (*pachatelů*), za který právnická osoba sama trestně neodpovídá, v této souvislosti neobstojí.

IV. ÚS 2/2021

I. Česká republika jako demokratický právní stát podle čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky nese objektivní odpovědnost za jednání, kterým orgány veřejné moci přímo zasahují do základních práv fyzických nebo právnických osob. Je proto povinna striktně dodržovat právo, přičemž podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod odpovídá za škodu, kterou svým nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobí.

II. To platí tím spíše (*nullum crime sine lege scripta*), dotýkalo-li se nezákonné trestní řízení osoby (a jejího majetku), která obviněna nebyla, a ani obviněna být nemohla, neboť pro věc rozhodné ustanovení trestního zákoníku nebylo součástí taxativního výčtu zločinů nebo přečinů v § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, neboť to jeho tehdy platné znění vylučovalo.

R č. 50/2020

Ke zproštění trestní odpovědnosti právnické osoby podle § 8 odst. 5 t. o. p. o. dochází v případě, jestliže i přes vynaložení veškeré snahy, které bylo možné po ní spravedlivě požadovat, aby zabránila spáchání protiprávního činu, došlo k takovému činu. Bude tomu tak zejména tehdy, pokud jednání některé z osob uvedených v § 8 odst. 1 t. o. p. o. bylo určitým excesem, kterému právnická osoba nemohla zabránit, a proto se nejvíce jako spravedlivé jí takové jednání přičítá.

Opatření právnické osoby sloužící k předcházení spáchání protiprávního činu má primárně spočívat v tom, aby byly dodržovány všechny právní předpisy, které je tato právnická osoba povinna respektovat, a vnitřní předpisy, které právnická osoba přijala ke konkretizaci povinností vyplývajících z právních předpisů a jež jsou pro osoby v řídicím, kontrolním nebo vedoucím postavení závazné a jimiž jsou zaměstnanci povinni se řídit při plnění pracovních úkolů.

K závěru o splnění podmínek podle § 8 odst. 5 t. o. p. o. však nestačí prosté přijetí vnitřních předpisů nebo jiných opatření. Důležité je především zajištění dodržování těchto opatření, kontrola jejich plnění a případná detekce jejich porušení a následná adekvátní reakce.

R č. 37/2019

K tomu, aby protiprávní čin nezjištěné fyzické osoby založil trestní odpovědnost právnické osoby podle § 8 odst. 3 t. o. p. o., nestačí závěr, že taková fyzická osoba jednala v zájmu právnické osoby ve smyslu návěti v § 8 odst. 1 t. o. p. o. K trestní odpovědnosti právnické osoby nepostačuje ani alternativní zjištění, že nezjištěná fyzická osoba jednala v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti v některém (*blíže neurčeném*) z postavení podle § 8 odst. 1 písm. a), b), c) nebo d) t. o. p. o., ale musí být učiněn jednoznačný závěr podložený odpovídajícím skutkovým zjištěním, že tato fyzická osoba jednala buď v některém z postavení předpokládaných v § 8 odst. 1 písm. a) až c) t. o. p. o., anebo v postavení podle § 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o., a že v důsledku toho je spáchaný čin přičitatelný právnické osobě buď podle § 8 odst. 2 písm. a) t. o. p. o., anebo podle § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o. To platí i za situace, má-li být právnická osoba spolupachatelem nebo účastníkem na trestném činu jiné osoby.

R č. 29/2017

Pro závěr, že za určitý trestný čin nese trestní odpovědnost právnická osoba, nestačí, že jde o trestný čin neuvedený ve výjimkách podle § 7 t. o. p. o. a že protiprávní čin spáchala fyzická osoba uvedená v § 8 odst. 1 t. o. p. o. v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti. Tento čin totiž musí být přičitatelný dané právnické osobě podle § 8 odst. 2 t. o. p. o., což kromě uvedeného znamená, že jde o takové jednání fyzické osoby, které je svým obsahem a účelem i jednáním právnické osoby navenek.

K trestní odpovědnosti právnické osoby postačí i jen jeden z alternativně stanovených vztahů jednání některé z osob uvedených v **§ 8 odst. 1** t. o. p. o. k právnické osobě, tedy jednání takové fyzické osoby v zájmu právnické osoby nebo v rámci její činnosti.

Právnické osobě nelze přičítat trestný čin ve smyslu **§ 8 odst. 2** t. o. p. o., pokud jednáající fyzická osoba spáchala protiprávní čin fakticky v rámci činnosti právnické osoby, ale na úkor této právnické osoby. V takovém případě sice platí, že právnická osoba obecně odpovídá za volbu fyzických osob oprávněných za ni jednat, avšak byla-li právnická osoba zneužita ke spáchání trestného činu fyzickou osobou jednáající za ni, zpravidla není možno dovodit spáchání trestného činu i touto právnickou osobou.

R č. 34/2017

Ustanovení **§ 8 odst. 3** t. o. p. o. připouští vyvodit trestní odpovědnost právnické osoby i tehdy, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala způsobem uvedeným v **§ 8 odst. 1 a 2 t. o. p. o.** Rozhodná skutková zjištění ovšem musí i v tomto případě poskytovat dostatečný podklad ke spolehlivému závěru, že **určitá fyzická osoba - byť neznámá či neztotožněná - spáchala protiprávní čin jménem trestně odpovědné právnické osoby, v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti** (např. *že v rozporu se svými povinnostmi úmyslně zatajila účetnictví společnosti s ručením omezeným s dalšími důsledky uvedenými v § 254 odst. 1 tr. zákoníku*), **že si tak počínala v postavení vyžadovaném podle § 8 odst. 1 písm. a) až d) t. o. p. o.** (např. *jako jednatel společnosti s ručením omezeným*) a **že vzhledem k tomu lze přičítat spáchání trestného činu právnické osobě ve smyslu § 8 odst. 2 t. o. p. o.** (např. *v důsledku spáchání činu statutárním orgánem právnické osoby či jeho členem*). Tyto podmínky však nebudou splněny, pokud soudy nižších stupňů učinily skutkový závěr, podle něhož nebylo prokázáno, že se stal skutek, kterým měla určitá fyzická osoba založit trestní odpovědnost právnické osoby ve smyslu **§ 8 odst. 1 a 2 t. o. p. o.**, resp. jestliže ve vztahu k takové fyzické osobě se soudům nepodařilo vůbec zjistit, zda a jakým způsobem jednala.

R č. 4/2021

Trestní odpovědnosti právnické osoby nebrání, pokud ve smyslu **§ 8 odst. 4 písm. d) t. o. p. o.** jednáající fyzická osoba není trestně odpovědná z důvodu nepřičetnosti za protiprávní čin přičitatelný právnické osobě podle **§ 8 odst. 1, 2 t. o. p. o.**

Rozhodnutí NS ČR z 20. 2. 2019; Sp. zn.: 7 Tdo 110/2019

K exkulpací právnické osoby tudíž dochází v případě, jestliže i přes vynaložení veškeré snahy, které bylo možné na právnické osobě spravedlivě požadovat, aby zabránila spáchání protiprávního činu, k takovému činu došlo, a tedy jednání některé z osob uvedených v **§ 8 odst. 1** zák. o tr. odpovědnosti p. o. bylo určitým excesem, a nejeví se proto jako spravedlivé takové jednání právnické osobě přičíst (srov. **§ 8 odst. 2 TOPOZ**). Opatření právnické osoby sloužící k předcházení spáchání protiprávního činu bude sestávat primárně z dodržování všech zákonů a dalších předpisů, které je tato právnická osoba povinna dodržovat, a vnitřních předpisů, které právnická osoba přijala a jež jsou pro osoby v řídicím, kontrolním nebo vedoucím postavení závazné a zaměstnanci jsou povinni se jimi při plnění pracovních úkolů řídit. [...] **K závěru o splnění podmínek pro exkulpací podle § 8 odst. 5 TOPOZ však nestačí prosté přijetí vnitřních předpisů nebo jiných opatření. Důležité je především zajištění dodržování těchto opatření, kontrola jejich plnění a případná detekce jejich porušení a následná adekvátní reakce.**

R č. 17/2022

Přičitatelnost protiprávního činu právnické osobě, byl-li spáchán jejím zaměstnancem nebo osobou v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů podle **§ 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o.**, je podmíněna mimo jiné tím, že trestně odpovědná právnická osoba neprovedla opatření, které mělo

být provedeno podle právního předpisu nebo které lze po ní spravedlivě požadovat ve smyslu § 8 odst. 2 písm. b) t. o. p. o. Jde zejména o zanedbání povinné kontroly zaměstnance nebo neučinění opatření k zamezení nebo odvrácení následku spáchaného trestného činu.

Povinnost provést taková opatření ukládají právníkům osobám různé právní předpisy, jde např. o zákony, které upravují bezpečnost a ochranu zdraví při práci, hygienickou a protiepidemickou péči, ochranu životního prostředí, požární ochranu atd. Může jít rovněž o opatření podle zákona o legalizaci výnosů z trestné činnosti, pokud např. zaměstnanec nesplnil povinnost identifikace bez ohledu na výši hodnoty obchodu při nákupu nebo přijetí použitého zboží nebo zboží bez dokladů o jeho nabytí ke zprostředkování jeho prodeje [viz § 7 odst. 2 písm. d) zákona č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů].

Rozhodnutí NS ČR ze 4. 11. 2015, sp. zn.: 7 Tdo 1199/2015

V případě trestní odpovědnosti jak právnické osoby, tak i některé z osob uvedených v § 8 odst. 1 a) až c) zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, se uplatní samostatná souběžná trestní odpovědnost obou těchto subjektů, kdy každý odpovídá za celý způsobený následek. V tomto případě se nejedná o spolupachatelství s ohledem na povahu přičitatelnosti vymezené v § 8 odst. 2 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, neboť zde nejde o úmyslné společné jednání ve smyslu § 23 tr. zákoníku, ale o jednání některé z osob uvedených v § 8 odst. 1 a) až c) citovaného zákona, které je přímo přičitatelné trestně odpovědné právnické osobě.

Rozhodnutí ÚS z 23. 3. 2016, Č.j.: II. ÚS 840/14 - 1

Jakkoli je možno stěžovatelce přisvědčit, že není namístě interpretovat ustanovení § 10 odst. 1 TOPOZ způsobem, že by bylo aplikovatelné na všechny případy singulární sukcese, není současně možné přehlížet, že ačkoliv prodej podniku (resp. závodu) z hlediska teorie spadá pod případy singulární sukcese, vykazuje jisté (materiální) znaky blízké se sukcesi universální. Jinými slovy řečeno, bylo by vskutku proti smyslu samotné právní úpravy trestní odpovědnosti právnických osob, pakliže by případná trestněprávní sankce nemohla dopadat na společnost, na niž by byl převeden celý podnik (závod) trestně stíhané (a posléze i odsouzené) obchodní společnosti. Stěžovatelkou dovolávaná interpretace ustanovení § 10 odst. 1 zákona TOPOZ by tak nevyhnutelně vedla k tomu, že by k faktické beztrestnosti jakékoliv obchodní společnosti stačilo, aby případně převedla svůj podnik (závod), resp. jeho bonitní část na nově vzniklou (či jinou již existující) obchodní společnost.

R č. 40/2020

Trestem zákazu činnosti podle § 20 odst. 1 t. o. p. o. lze právnické osobě zakázat jen tu činnost, v souvislosti s níž se dopustila trestného činu. Uložený trest není možno vymezit jako zákaz jakékoli činnosti právnické osoby bez bližší specifikace druhu této činnosti. Obecné vymezení činnosti, jejíž výkon lze zakázat, obsahuje ustanovení § 73 odst. 3 tr. zákoníku, z něhož se ovšem u právnických osob s ohledem na § 1 odst. 2 t. o. p. o. uplatní jen ta část, kde jde o výkon určité funkce nebo takové činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis.

Trestně odpovědné právnické osobě je možné uložit trest zákazu činnosti za splnění podmínek § 20 odst. 1 t. o. p. o. za jakýkoli spáchaný trestný čin, jehož pachatelem může být právnická osoba podle § 7 t. o. p. o., a to i jako trest samostatný (§ 15 odst. 3 t. o. p. o.). Neuplatní se zde omezení podle § 73 odst. 2 tr. zákoníku.

Rozhodnutí NS ČR z 1. 8. 2018 Sp. zn.: 3 Tdo 788/2018

Pro uložení trestu zrušení právnické osoby podle § 16 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, není rozhodující,

co je předmětem činnosti právnické osoby deklarovaným v zakladatelském dokumentu nebo zapsaným ve veřejném rejstříku. Podstatná je jen faktická činnost trestně odpovědné právnické osoby. Může jít o právnickou osobu, která byla již založena přímo za účelem páčání trestné činnosti, anebo se trestné činnosti dopustila až v průběhu své existence. Nestačí však to, trestná činnost právnické osoby byla jen ojedinělým vybočením z legálního působení, pokud nelze dovodit, že její činnost spočívá výlučně nebo alespoň převážně (z hlediska času, vynaložených prostředků, počtu zainteresovaných osob, rozsahu aktivit apod.) v páčání trestné činnosti.

NS ČR rozhodnutí z 21. 11. 2018 Sp. zn.: 6 Tdo 1332/2018

Neznáme-li konkrétní osobu, její konkrétní jednání, těžko můžeme dovodit její zavinění se všemi jeho složkami (vědomostní a volní). Přitom právnická osoba nemá vlastní zavinění, ale její zavinění je odvozováno od zavinění uvedené konkrétní fyzické osoby, jež je též právnické osobě přičítáno (viz k tomu Šámal, P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, str. 146 a str. 188). Takové úvahy ovšem nejsou v rozporu s ustanovením § 8 odst. 3 TOPOZ, které cílí především na případy rozhodování kolektivních orgánů typu představenstva či valné hromady, u nichž se posléze již nepodaří zjistit, který z členů jak hlasoval, a proto se nedovodí, které konkrétní jednání které konkrétní fyzické osoby by mělo být právnické osobě přičítáno, je ovšem zřejmé, že to muselo být nejméně několik z velmi omezeného okruhu fyzických osob téhož postavení v rámci právnické osoby (kupř. rozhodlo prostou většinou hlasů tříčlenné představenstvo akciové společnosti, avšak nepodaří se prokázat, kdo jak hlasoval). Vyloučeno ovšem není ani aplikovat uvedené ustanovení na jiné obdobné případy, v nichž nebude jistota, která z konkrétních fyzických osob určitým způsobem jednala, je však zřejmé, že jednání každé z nich by trestní odpovědnost právnické osoby založilo.

ÚS rozhodnutí z 16. 2. 2016 Sp. zn.: III. ÚS 74/16 - 1

Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí nejprve jasně a srozumitelně vysvětlil, z jakého důvodu je třeba místní příslušnost soudu v nyní souzené trestní věci, kdy obžaloba byla podána na jedenáct fyzických osob a zároveň osobu právnickou, stanovit podle pravidel stanovených v § 18 odst. 1 tr. řádu. Nejvyšší soud v této souvislosti poukázal na ustanovení § 31 odst. 1 větu třetí zák. o tr. odpovědnosti p. o., dle něhož platí, že koná-li se společné řízení proti obviněné právnické osobě a obviněné fyzické osobě, koná toto společné řízení soud, který je příslušný konat řízení proti obviněné fyzické osobě, a to tehdy, jsou-li pachateli nejtěžšího trestného činu nebo nejtěžších trestných činů obviněná právnická osoba i fyzická osoba. Nejvyšší soud přitom zdůraznil, že v nyní souzené věci byla obžaloba podána na obviněnou právnickou osobu i ostatní fyzické osoby pro stejný trestný čin (tj. trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku), a tudíž je namístě, aby místní příslušnost soudu byla určena dle zásad zakotvených v § 18 tr. řádu.

NS ČR rozhodnutí z 31. 8. 2016 Sp. zn.: 4 Tdo 928/2016

Pouhá změna ve vlastnické struktuře obviněné společnosti s ručením omezeným, spočívající ve změně majitele jejího obchodního podílu, jejího jednatele, názvu zapisovaného do obchodního rejstříku a sídla, není zákonným důvodem ke zproštění obviněné právnické osoby obžaloby; nejedná se o zánik původní obchodní společnosti, ani o její přeměnu ve smyslu § 32 odst. 11 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. I v případě právního nástupnictví však v souladu s § 10 odst. 1 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim dochází k přechodu trestní odpovědnosti právnické osoby na všechny její právní nástupce.

R č. 28/2015

Použití institutu podmíněného zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. ř. není vyloučeno ani v řízení proti právnickým osobám, když zákon o trestní odpovědnosti právnických osob neobsahuje

žádné ustanovení o konání alternativních způsobů řízení (srov. § 1 odst. 2 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o trestní odpovědnosti právnických osob“).

Doznání požadované ustanovením § 307 odst. 1 písm. a) tr. ř. bude v řízení o přečinu vedeném jak proti fyzické osobě, tak i proti právnické osobě, jejímž jménem obviněná fyzická osoba měla přečin spáchat, naplněno tím, že doznání učiní tato obviněná fyzická osoba (§ 8 odst. 1 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob). Souhlas s podmíněným zastavením trestního stíhání takové právnické osoby nemůže vyjádřit obviněná fyzická osoba (§ 34 odst. 4 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob), nýbrž osoba oprávněná v trestním řízení vedeném proti právnické osobě činit úkony ve smyslu § 34 odst. 1, odst. 2 nebo odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, resp. § 21 odst. 1, odst. 2, odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

ÚS rozhodnutí z 20. 11. 2018, č. j. I. ÚS 2436/18 - 1

Jestliže někteří členové statutárního orgánu trestně stíhané právnické osoby nejsou v témže řízení stíháni jako obvinění, ale mají v tomto řízení vystupovat pouze v postavení svědka, jsou tito členové zásadně oprávněni činit za právnickou osobu úkony, a to včetně zvolení obhájce právnické osobě. Ustanovení opatrovníka právnické osobě podle § 34 odst. 5 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob by v takovém případě představovalo porušení práva právnické osoby na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

ÚS rozhodnutí z 15. 8. 2018, č. j. II. ÚS 131/2018 - 1

Stát může zákonem svobodnou volbu obhájce omezit ve vybraných případech; jedná se však o mimořádně významný zásah. Proto tak může činit pouze tehdy, pokud takový zásah sleduje legitimní cíl a obstojí v testu proporcionality.

S ohledem na základní právo právnické osoby na obhajobu, jehož součástí je i právo zvolit si obhájce, je třeba ustanovení § 34 odst. 4 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim ve znění pozdějších předpisů vykládat tak, že osoba oprávněná činit úkony za obviněnou právnickou osobu (§ 34 odst. 1 zákona) může této obviněné právnické osobě zvolit obhájce i v případě, že tato oprávněná osoba sama vystupuje v řízení jako svědek.

Opatrovník nemůže zvolit obviněné právnické osobě obhájce, je-li opatrovník ustanoven pouze z důvodu, že právnická osoba nemá osobu způsobilou činit úkony v řízení, a tato nezpůsobilost je dána tím, že tato osoba vystupuje jako svědek ve věci obviněné právnické osoby.

Rozhodnutí ÚS z 21. 1. 2020, Č.j.: IV. ÚS 3139/19 - 1

I. Ústavní stížnost proti usnesení, jímž byl právnické osobě v trestním řízení ustanoven opatrovník dle § 34 odst. 5 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, je dle § 75 odst. 1 a contrario zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, přípustná, neboť proti takovému usnesení není přípustná stížnost.

II. Institut opatrovníka právnické osoby v trestním řízení dle § 34 odst. 5 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, je subsidiární povahy a mělo by jej být využíváno jen jako krajního prostředku, neboť vždy představuje zásah do práva právnické osoby na obhajobu v trestním řízení dle čl. 40 odst. 3 Listiny, který musí být proporcionalní vzhledem k účelu, který sleduje.

III. Je-li jediná osoba, která je oprávněna za právnickou osobu v trestním řízení jednat, vyloučena dle § 34 odst. 4 věta první uvedeného zákona proto, že je ve stejné trestní věci obviněna, toto vyloučení se nevztahuje i na volbu zmocněnce k vykonávání úkonů za právnickou osobu v trestním

řízení dle § 34 odst. 1 uvedeného zákona, jestliže zde není konkrétní riziko, že tak činí proto, aby právnickou osobu poškodila či na její úkor zvýhodnila v trestním řízení sebe.

IV. Šetření podstaty práva právnické osoby na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod odpovídá požadavek na to, aby výzva dle § 34 odst. 4 věta druhá zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů, byla obligatorní. Není-li v situacích předvídaných ustanovením § 34 odst. 4 uvedeného zákona právnické osobě doručena výzva dle věty druhé tohoto ustanovení, není splněna podmínka pro ustanovení opatrovníka dle § 34 odst. 5 uvedeného zákona. Pokud i přesto soud opatrovníka právnické osobě ustanoví, porušuje tím právo této právnické osoby na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a na obhajobu v trestním řízení dle čl. 40 odst. 3 Listiny.

R č. 1/2021-II.

II. Je-li jediná fyzická osoba, která je jinak oprávněna činit úkony za právnickou osobu v trestním řízení (§ 34 odst. 1 t. o. p. o.), vyloučena podle § 34 odst. 4 věty první t. o. p. o. z provádění těchto úkonů proto, že je ve stejné trestní věci obviněna, toto vyloučení se nevztahuje na volbu zmocněnce k vykonávání úkonů za právnickou osobu v trestním řízení podle § 34 odst. 2 t. o. p. o., jestliže zde není konkrétní riziko, že by taková volba byla učiněna proto, aby poškodila právnickou osobu či aby se na její úkor fyzická osoba zvýhodnila v trestním řízení. Institut opatrovníka právnické osoby v trestním řízení podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. je subsidiární povahy a měl by být využíván jen jako krajní prostředek, neboť vždy představuje zásah do práva právnické osoby na obhajobu v trestním řízení a ten musí být proporcionální vzhledem k účelu, který sleduje.

ÚS rozhodnutí z 22. 9. 2020, Č.j.: III. ÚS 1490/20 – 1 (*obdobně rozhodnutí z 23.06.2020 Sp. zn.: I. ÚS 2638/19 – 1*)

Obviněná právnická osoba má právo na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, z něhož vyplývá možnost volby zmocněnce dle svého uvážení. Neumožní-li soud obviněné právnické osobě vybrat si zmocněnce podle své volby prostřednictvím osoby, která je oprávněna za ni činit úkony a je v téže věci obviněnou, přičemž zjevně nejde v případě takové volby o zjevné zneužití práva, poruší tím práva právnické osoby na soudní ochranu a na obhajobu podle čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

ÚS rozhodnutí z 11. 5. 2020, Č.j.: II. ÚS 3882/19 - 1

Určením odměny advokáta ustanoveného soudem opatrovníkem podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob s odkazem na § 9 odst. 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (*advokátní tarif*), ve znění pozdějších předpisů, dochází k porušení zásady rovnosti v návaznosti na stěžovatelovo základní právo podnikat a právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací podle čl. 26 odst. 1 a 3 Listiny základních práv a svobod. (*srovnej dále plenární náleží z 24. 9. 2019, Č.j.: Pl. ÚS 4/19 – 1*).

17.07.2019 Sp. zn.: 5 Tdo 702/2019

Uvedená obecná pravidla o časové působnosti obsažená v trestním zákoníku se užijí i při vyvozování trestní odpovědnosti právnické osoby, jak vyplývá z § 1 odst. 2 TOPOZ, neboť zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim neobsahuje v tomto ohledu žádná zvláštní ustanovení. Ostatně uvedený princip o zákazu právé retroaktivity při uplatňování prostředků trestního práva je principem úrovně ústavněprávní (*srov. čl. 40 odst. 6 Listiny*) i mezinárodněprávní (*srov. čl. 7 odst. 1 Úmluvy nebo čl. 15 MPOPP*).

K § 7 z. o TOPO – zák. č. 183/2016 Sb. – účinnost od 1. 12. 2016

Ale i – 5 Tz 26/2020; 5 Tz 31/2020; III. ÚS 2690/2020; 7 Tdo 1427/2019;

R č. 30/2021

Není porušením zákazu retroaktivity v neprospěch pachatele (*čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, § 1 tr. zákoníku*), který se uplatní i ve vztahu k právnické osobě jako pachateli trestného činu (*§ 1 odst. 2 t. o. p. o.*), pokud byla právnická osoba odsouzena za trestný čin podvodu podle § 209 tr. zákoníku, jehož se dopustila tím, že jednáním uskutečněným až po nabytí účinnosti zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, sebe nebo jiného obohatila ke škodě cizího majetku, jestliže k tomu záměrně fyzická osoba jednající za právnickou osobu využila omylu, který vyvolala jiná nebo tatáž fyzická osoba již přede dnem 1. 1. 2012.

To platí např. tehdy, jestliže fyzická osoba (*třeba v postavení člena statutárního orgánu určité obchodní společnosti*) vyvoláním nebo využitím omylu příslušného orgánu státu nebo zamlčením podstatných skutečností v době do 31. 12. 2011 dosáhla vydání rozhodnutí o schválení provozu fotovoltaické elektrárny provozované obchodní společností a následného vyplácení vyšší podpory obnovitelných zdrojů energie, pokud obchodní společnost od 1. 1. 2012 prostřednictvím téže fyzické osoby nebo prostřednictvím dalších osob na základě pokynů této fyzické osoby prováděla fakturaci a nechala si vyplácet takovou podporu, ačkoliv na ni neměla nárok.

R č. 55/2022

Trest zákazu činnosti uložený právnické osobě podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku a **§ 20 odst. 1 t. o. p. o.** může být vymezen i tak široce, že se jím zakazuje výkon všech předmětů podnikání, které má právnická osoba zapsané v příslušném veřejném rejstříku, pokud je to odůvodněno souvislostí se spáchanou trestnou činností, např. s trestným činem poškození věřitele podle § 222 tr. zákoníku, který se může týkat každého z předmětů podnikání.

R č. 2/2023

Obviněná právnická osoba může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání takto označené učiněné jejím opatrovníkem nebo zmocněncem, byť je jím advokát, se za dovolání nepovažuje. Nejvyšší soud o něm proto nerozhoduje, ale naloží s ním způsobem, který pro takový případ stanoví v § 265d odst. 2 věta třetí tr. ř.

I. ÚS 167/2022

Požadavek policejního orgánu na činnost spočívající ve vyhotovení a poskytnutí duplicitní SIM karty (*směřující na telefonního operátora*) lze bez výhrad subsumovat pod dožádání ve smyslu § 8 odst. 1 trestního řádu. Současný postup podle § 8 odst. 5 trestního řádu představuje vysoký standard ochrany ústavně zaručených práv dotčených osob v podobě soudního rozhodnutí.

Jestliže však policejní orgán v rámci trestního řízení vedeného proti fyzické osobě uložil stěžovatelce - právnické osobě pořádkovou pokutu podle **§ 36 odst. 2** zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a nikoli podle § 66 trestního řádu, což pro ni mělo přímý negativní důsledek z hlediska výše uložené pokuty, a krajský soud toto pochybení nenapravit, došlo tím k zásahu do práva stěžovatelky na ochranu majetku zaručeného čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

R č. 30/2024

Podmínka pro uložení trestu zrušení právnické osoby podle **§ 16 odst. 1** t. o. p. o., že činnost právnické osoby v rozhodné době spočívala převážně v páchaní trestného činu nebo trestných činů, je zpravidla splněna, pokud trestná činnost právnické osoby tvoří nadpoloviční většinu její činnosti (*pojímáno z hlediska času, vynaložených prostředků, počtu zainteresovaných subjektů, rozsahu aktivit, resp. činů fyzických osob, které se právnické osobě přičítají*).

R č. 31/2023

I. Trestně stíhat je možno jen existující (*i zrušenou*) právnickou osobu, ale nikoli již zaniklou právnickou osobu.

II. Ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. lze podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. přiměřeně užít i vůči zaniklé právnické osobě.

III. Ustanovení o mimořádných opravných prostředcích týkající se obviněné fyzické osoby, která zemřela nebo byla prohlášena za mrtvou (§ 265p odst. 3, § 275 odst. 1, § 280 odst. 3 tr. ř.), lze podle § 1 odst. 2 t. o. p. o. přiměřeně užít i vůči zaniklé právnické osobě.

IV. Má-li být trestně stíhána právnická osoba, musí orgány činné v trestním řízení postupovat podle § 30 a § 32 t. o. p. o. tak, aby zabránily jejímu zrušení nebo zániku. Jde-li o trestní stíhání zrušené obchodní společnosti (*např. společnosti s ručením omezeným*), je třeba vyrozumět příslušný krajský soud, který vede obchodní rejstřík, v němž je tato obchodní společnost zapsána (*dále jen „rejstříkový soud“*), o tom, že bylo zahájeno její trestní stíhání (§ 30 odst. 1 t. o. p. o.). Dále je nutno činit i další aktivní kroky k zamezení zániku obviněné právnické osoby – obchodní společnosti, zejména jednat s jejím likvidátorem a upozornit jej na povinnosti vyplývající z § 32 odst. 1 a 3 t. o. p. o., že má písemně oznámit státnímu zástupci a v řízení před soudem předsedovi senátu, že hodlá podat návrh na výmaz obchodní společnosti z obchodního rejstříku, resp. podat návrh na rozhodnutí soudce pro přípravné řízení nebo v řízení před soudem předsedy senátu o svolení se zánikem obviněné právnické osoby.

V. Likvidátor obchodní společnosti je tím, kdo za ni zásadně může činit úkony podle § 34 odst. 1 t. o. p. o. Proto má mít zjednan přístup do datové schránky obviněné obchodní společnosti, do níž se doručují písemnosti jí určené (§ 62 odst. 1 tr. ř.). Pokud likvidátor nepřebírá písemnosti takto doručované, lze mu je doručovat i jiným způsobem (*např. do jeho datové schránky, na adresu jeho bydliště apod.*).

VI. Zanikla-li (*i přes zamezující opatření zejména podle § 30 a § 32 t. o. p. o.*) stíhaná obviněná právnická osoba a spatřuje-li státní zástupce veřejný zájem hodný právní ochrany na vyslovení její viny, může státní zastupitelství podat návrh rejstříkovému soudu podle § 209 odst. 1 o. z. na rozhodnutí o zrušení výmazu zaniklé obviněné právnické osoby spojené s rozhodnutím o její likvidaci a jmenování likvidátora. Jinak musí trestní stíhání zaniklé obviněné právnické osoby zastavit podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. z důvodu § 11 odst. 1 písm. e) tr. ř. (*za přiměřeného užití § 1 odst. 2 t. o. p. o.*).

VII. Ustanovení opatrovníka obviněné právnické osobě podle § 34 odst. 5 t. o. p. o. je až subsidiárním opatřením, nemůže-li ji zastupovat jiná oprávněná osoba, např. v případě zrušené obchodní společnosti její likvidátor.

VIII. Existence nebo neexistence právnické osoby (*tj. to, zda právnická osoba zanikla či nikoli*) je tzv. statusovou otázkou, a proto ji orgány činné v trestním řízení nemohou podle § 9 odst. 2 tr. ř. posoudit samy. Stejně tak nemohou tuto otázku posoudit, existuje-li o ní nezrušené rozhodnutí soudu o výmazu právnické osoby z veřejného rejstříku (§ 9 odst. 1 tr. ř.).

IX. Rejstříkový soud z úřední povinnosti (*ex officio*) podle § 90 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů (*dále jen „ZVR“*), zkoumá mimo jiné to, zda provedení zápisu výmazu právnické osoby nebrání trestní stíhání proti ní vedené nebo výkon trestu, který jí byl uložen podle zákona upravujícího trestní odpovědnost právnických osob a řízení proti nim. Trestně stíhanou právnickou osobu může rejstříkový soud vymazat pouze tehdy, pokud návrhovatel podle § 16 odst. 1 ZVR doloží svolení trestního soudu s jejím zánikem podle § 32 odst. 3 t. o. p. o.

X. Předseda senátu soudu, u něhož byla podána obžaloba na zaniklou obviněnou právnickou osobu, nemůže ve věci nařídít hlavní líčení, ale zpravidla nařídí předběžné projednání obžaloby

podle § 186 písm. e) tr. ř., v němž je namístě vrátit věc státnímu zástupci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

XI. V případě uložení trestu uveřejnění rozsudku uloženého podle **§ 23 odst. 1 t. o. p. o.** právnické osobě soud určí konkrétní druh veřejného sdělovacího prostředku, v němž má být odsuzující rozsudek uveřejněn; takovým sdělovacím prostředkem není obchodní rejstřík, a to ani když odsouzenou právnickou osobou je obchodní korporace. Rozsah uveřejnění rozsudku se určí podle povahy věci a celkového rozsahu textu rozsudku. Přitom není vyloučeno uložit povinnost, aby odsouzená právnická osoba uveřejnila celý výrok o vině i o trestu (*resp. též o ochranném opatření, o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení*).

R č. 17/2024

Insolvenční správce ustanovený v insolvenčním řízení, které je vedeno ve věci úpadku obviněné právnické osoby, není osobou, která může činit úkony za obviněnou právnickou osobu podle § 21 odst. 1 o. s. ř. a **§ 34 odst. 1 t. o. p. o.**, ani ji zastupovat jako zmocněnec podle **§ 34 odst. 2 t. o. p. o.** či jako opatrovník podle **§ 34 odst. 5 t. o. p. o.** Proto ani nemůže zvolit obviněné právnické osobě (*dlužníku*) obhájce a iniciovat tak za ni podání dovolání.

R č. 31/2024

Jednání fyzické osoby, byť konkrétně nezjištěné (**§ 8 odst. 3 t. o. p. o.**), lze právnické osobě přičítat ve smyslu **§ 8 odst. 2 písm. a) nebo b) t. o. p. o.**, bylo-li zjištěno, že trestněprávně významný následek vzešel z opomenutí (§ 112 tr. zákoníku) osoby ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí nebo kontrolní činnost [**§ 8 odst. 1 písm. b) t. o. p. o.**], nebo jejího zaměstnance [**§ 8 odst. 1 písm. d) t. o. p. o.**].

Měla-li tato fyzická osoba relevantní informace o zcela reálně hrozícím nebezpečí (*např. pádu stromu na vozovku ve správě dané právnické osoby*) a současně i povinnost takovému nebezpečí zabránit, přičemž tuto povinnost nesplnila, takže v důsledku pádu stromu na vozovku byl usmrcen člověk, lze právnické osobě takovéto zaviněné opomenutí fyzické osoby přičítat a uznat ji vinnou přčinou usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku za užití **§ 7 t. o. p. o.**

R č. 7/2025

I. Rozsudek se podle § 34 odst. 8 TOPO a § 130 odst. 2 TrŘ doručuje jak obviněné právnické osobě, tak, pokud byl ustanoven, i jejímu opatrovníkovi. Obviněné právnické osobě, která je nefunkční, nemá statutární orgán ani zaměstnance a nikdo za ni nejedná, postačí doručení opatrovníkovi.

II. Přčinu neoprávněného podnikání podle § 251 odst. 1 TrZ se za splnění dalších podmínek dopustí i pachatel, který v rozporu s § 2 odst. 2 písm. b) AZ jako zaměstnanec družstva poskytuje právní služby nejen družstvu, ale i jeho členům (zejména bylo-li družstvo založeno právě s cílem poskytovat pachatelem jako jeho zaměstnancem členům takové služby).

(specifika ukládání a výkonu trestních sankcí)

***ZÁKON O TRESTNÍ ODPOVĚDNOSTI
PRÁVNICKÝCH OSOB***

(Č. 418/2011 SB.)

PŘEDMĚT ÚPRAVY A VZTAH K JINÝM ZÁKONŮM - § 1

Předmět úpravy a její vztah k jiným zákonům

- 1) Tento zákon upravuje podmínky trestní odpovědnosti právnických osob, tresty a ochranná opatření, které lze za spáchání stanovených trestných činů právnickým osobám uložit, a postup v řízení proti právnickým osobám.
- 2) Nestanoví-li tento zákon jinak, použije se trestní zákoník a v řízení proti právnické osobě trestní řád, není-li to z povahy věci vyloučeno.
- 3) Pro účely jiných právních předpisů se trestním řízením rozumí i řízení vedené proti právnické osobě podle tohoto zákona.

K odst. 2 - Zcela samostatný zákon, ale navazuje na předpisy trestního práva v oblasti práva hmotného a procesního, kterými jsou trestní zákoník a trestní řád. Jde svou povahou o zákon, který bývá označován jako "**vedlejší trestní zákon**" (viz § 110 TrZ) a pro nějž je typické, že obsahuje jak hmotněprávní, tak procesní ustanovení.

PŘEDMĚT ÚPRAVY A VZTAH K JINÝM ZÁKONŮM - § 1

Podmínky užití trestního zákoníku a trestního řádu:

- a) nestanoví-li TOPOZ jinak a
- b) není-li to z povahy věci vyloučeno;

Subsidiarita trestního zákoníku a trestního řádu ve vztahu k TOPOZ:

Úplná zvláštní úprava v TOPOZ - stanoví-li TOPOZ zvláštní úpravu, v tomto rozsahu se nepoužije trestní zákoník, ani trestní řád.

PŘEDMĚT ÚPRAVY A VZTAH K JINÝM ZÁKONŮM - § 1

Absence zvláštní úpravy v TOPOZ - pokud TOPOZ konkrétní institut neupravuje, platí obecná úprava podle trestního zákoníku a trestního řádu, není-li to z povahy věci vyloučeno.

Částečná zvláštní úprava v TOPOZ - pokud TOPOZ upravuje některý z institutů toliko částečně, opět subsidiárně platí ve zbytku úpravy trestní zákoník a trestní řád, pokud to z povahy věci není vyloučeno (trest odnětí svobody, trest domácího vězení, nutná obhajoba atd.).

K odst. 3

Technické ustanovení, podle kterého v případě, že by jiný právní předpis odkazoval na trestní řízení, znamenalo by to, že odkazuje nejen na trestní řád a zák. č. 218/2003 Sb. (srov. § 97 odst. 2), ale i na TOPOZ, který vedle obou zmiňovaných právních předpisů je nově právním předpisem dalším, který upravuje trestní řízení.

PŘIMĚŘENOST TRESTU A OCHRANNÉHO OPATŘENÍ

§ 14

- 1) Při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne soud k povaze a závažnosti trestného činu, k poměrům právnické osoby, včetně její dosavadní činnosti a jejích majetkových poměrů; přitom přihlédne též k tomu, **zda právnická osoba vykonává činnost ve veřejném zájmu, která má strategický nebo obtížně nahraditelný význam** pro národní hospodářství, obranu nebo bezpečnost. Dále soud přihlédne k působení právnické osoby po činu, zejména k její případné účinné snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu. Přihlédne také **k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí činnost právnické osoby.**
- 2) Ochranné opatření nelze právnické osobě uložit, **není-li přiměřené** povaze a závažnosti spáchaného činu, jakož i jejím poměrům.
- 3) Při ukládání trestních sankcí soud přihlédne i **k důsledkům, které může mít jejich uložení na třetí osoby**, zejména přihlédne k právem chráněným zájmům osob poškozených trestným činem a věřitelů právnické osoby, jejichž pohledávky vůči trestně odpovědné právnické osobě vznikly v dobré víře a nemají původ nebo nesouvisí s trestným činem právnické osoby.

Pozn. § 14 je klíčovým, pokud jde o ukládání trestů a ochranného opatření právnickým osobám.

Vedle hledisek uvedených v § 14 je soud povinen přihlédnout také k tomu, v jakém rozsahu přešly na právního nástupce výnosy, užítky a jiné výhody ze spáchaného trestného činu, případně také k tomu, v jakém rozsahu kterýkoli z nich pokračuje v činnosti, v souvislosti s nímž byl spáchán trestný čin, a to tehdy, dojde-li k přechodu trestní odpovědnosti podle § 10.

PŘIMĚŘENOST TRESTU A OCHRANNÉHO OPATŘENÍ

§ 14

K odst. 1

Skutečnosti, k nimž je soud povinen přihlédnout při stanovení druhu trestu a jeho výměry:

- povaha a závažnost trestného činu,
- poměry právnické osoby, včetně její dosavadní činnosti a jejích majetkových poměrů,
- zda právnická osoba vykonává činnost ve veřejném zájmu, která má strategický nebo obtížně nahraditelný význam pro národní hospodářství, obranu nebo bezpečnost,
- působení právnické osoby po činu včetně případné účinné snahy právnické osoby nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu,
- účinky a důsledky, které lze očekávat od trestu pro budoucí činnost právnické osoby;

PŘIMĚŘENOST TRESTU A OCHRANNÉHO OPATŘENÍ - § 14

Při respektování zásady *nulla poena sine lege* může být právnické osobě uložen pouze takový druh trestu nebo více trestů vedle sebe, které jsou stanoveny v § 15.

K odst. 2

Zásadu přiměřenosti je třeba aplikovat také při ukládání **ochranného opatření** (srov. § 96 TrZ).

K odst. 3

Povinnost přihlídnout k právem chráněným zájmům:

- **osob poškozených trestným činem** (srov. § 38 odst. 3 TrZ);
- **věřitelů právnické osoby**, jejichž pohledávky vůči trestně odpovědné právnické osobě vznikly v dobré víře a nemají původ nebo nesouvisí s trestným činem právnické osoby.
- **jiných třetích osob**, zejména akcionářů a zaměstnanců právnické osoby.

DRUHY TRESTŮ A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ - § 15

- 1) Za trestné činy spáchané právnickou osobou **lze uložit pouze tyto tresty**
 - a) zrušení právnické osoby,
 - b) propadnutí majetku,
 - c) peněžitý trest,
 - d) propadnutí věci,
 - e) zákaz činnosti,
 - f) **zákaz držení a chovu zvířat** (s účinností od 1. 6. 2020, z. č. 114/2020 Sb.)
 - g) zákaz plnění veřejných zakázek , nebo účasti ve veřejné soutěži,
 - h) zákaz přijímání dotací a subvencí,
 - i) uveřejnění rozsudku.
- 2) Za trestné činy spáchané právnickou osobou lze uložit jako ochranné opatření zabránění věci nebo **zabránění části majetku**. (od 18. 3. 2017, z. č. 55/2017 Sb.)
- 3) Právnické osobě lze uložit tresty a ochranná opatření uvedená v odstavcích 1 a 2 samostatně nebo vedle sebe. Nelze však uložit peněžitý trest vedle propadnutí majetku a trest propadnutí věci vedle zabránění těžce věci.

DRUHY TRESTŮ A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ

§ 15

K odst. 1

Taxativní výčet druhů trestů

TOPOZ dovoluje uložení celkem **devíti druhů trestů**, z nichž pouze čtyři (*propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci, zákaz činnosti*) se využívají i v případě trestní odpovědnosti fyzických osob. Nejprísnějším trestem je zrušení právnické osoby, i když i některé další tresty mohou mít ve svém důsledku pro právnickou osobu likvidační účinky jako např. zákaz činnosti;

V **§§ 16 až 23** jsou specifikovány jednotlivé tresty a stanoveny podmínky pro jejich uložení;

K odst. 2

Bipartice trestních sankcí - Ochranná opatření jsou vedle trestů další trestněprávní sankcí. TOPOZ připouští pouze dvě ochranné opatření, a to **zabrání věci** a **zabrání části majetku**, která přichází v úvahu v trestním řízení uložit právnické osobě, ovšem v postavení zúčastněné osoby.

DRUHY TRESTŮ A OCHRANNÝCH OPATŘENÍ - § 15

K odst. 3

Pravidla pro ukládání trestů a ochranných opatření samostatně a vedle sebe

vedle peněžitého trestu nebo zabrání části majetku nelze uložit trest propadnutí stejné části majetku;

tresty a ochranná opatření lze uložit vedle sebe nebo samostatně, přičemž u trestů a ochranného opatření upravených též v trestním zákoníku se pro jejich samostatné uložení použijí podmínky stanovené v trestním zákoníku (**§ 1 odst. 2**), ale

trest propadnutí majetku a trest propadnutí věci nelze uložit vedle zabrání stejné věci;

ZRUŠENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY

§ 16

- 1) Soud může uložit trest zrušení právnické osoby právnické osobě se sídlem v České republice, pokud její činnost spočívala zcela nebo převážně v páchání trestného činu nebo trestných činů. Trest zrušení právnické osoby nelze uložit, vylučuje-li to povaha právnické osoby.
- 2) Je-li právnickou osobou banka, může soud uložit trest zrušení právnické osoby až po vyjádření České národní banky k možnostem a důsledkům jeho uložení; k tomuto vyjádření soud přihlédne. Obdobně se věta první použije ohledně pojišťovny, zajišťovny, penzijního fondu, investiční společnosti, investičního fondu, obchodníka s cennými papíry, spořitelního a úvěrního družstva, centrálního depozitáře, instituce elektronických peněz, platební instituce, provozovatele vypořádacího systému a organizátora trhu s investičními nástroji.
- 3) Je-li právnickou osobou komoditní burza, může soud uložit trest zrušení právnické osoby až po vyjádření příslušného orgánu státní správy, který uděluje státní povolení k provozování burzy podle jiného právního předpisu, k možnostem a důsledkům jeho uložení; k tomuto vyjádření soud přihlédne.
- 4) Právní mocí rozhodnutí, kterým byl uložen trest zrušení právnické osoby, vstupuje tato právnická osoba do likvidace.
- 5) Z majetku právnické osoby, které byl uložen trest zrušení právnické osoby, mohou být uspokojeny pohledávky věřitelů, pokud nejde o majetek, u něhož je to vzhledem k jeho povaze nebo charakteru nebo k povaze spáchaného trestného činu vyloučeno.

ZRUŠENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY

§ 16

Pozn. Je **nepřísnějším trestem**, který může být právnické osobě uložen. Podle důvodové zprávy přichází uložení tohoto trestu v úvahu zejména tam, kde se právnická osoba svou podstatou začlenila např. do organizovaného zločinu a tvořila jeden z významných článků organizace.

K odst. 1

Základní podmínky uložení trestu zrušení právnické osoby

Pozitivní podmínky

trestně odpovědná právnická osoba má své sídlo v České republice a kumulativně činnost této právnické osoby spočívala zcela nebo převážně v páchání trestného činu nebo trestných činů;

Negativní podmínka

uložení trestu zrušení právnické osoby nevyklučuje povaha právnické osoby (např. u osob zřízených zákonem, u územně samosprávných celků apod.).

ZRUŠENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY

§ 16

K odst. 2

Postup při ukládání trestu zrušení právnické osoby uloženého bance

Vyžádání vyjádření České národní banky soudem, k možnostem a důsledkům jeho uložení, zejména jaký je význam stíhané právnické osoby pro stabilitu finančního trhu a jaké dopady lze očekávat v důsledku jejího případného zrušení. K tomuto vyjádření je **soud** povinen přihlídnout a v rozhodnutí se s ním vypořádat, **není jím však vázán** a může rozhodnout i odchylně za předpokladu, že tento postup řádně odůvodní.

Obdobný postup soudu (*u dalších subjektů, nad nimiž Česká národní banka vykonává dohled*)

U pojišťoven, poboček pojišťoven, zajišťoven, poboček zajišťoven, penzijních fondů, investičních společností, investičních fondů, obchodníků s cennými papíry, spořitelních a úvěrních družstev, centrálního depozitáře, institucí elektronických peněz, poboček zahraničních institucí elektronických peněz, platebních institucí, provozovatelů vypořádacích systémů a organizátorů trhů s investičními nástroji.

ZRUŠENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY

§ 16

K odst. 3

Obdobný postup u komoditních burz, jež vykonávají činnost na území České republiky na základě státního povolení udělovaného příslušným orgánem státní správy (*Ministerstvo průmyslu a obchodu nebo Ministerstvo zemědělství*).

K odst. 4

Důsledky nabytí právní moci rozhodnutí o uložení ZPV

Vstup právnické osoby do likvidace (*použití právní úpravy týkající se likvidace příslušného druhu právnické osoby*)

Likvidace všech právnických osob - § 187 OZ a násl., výjimky obchodní korporace - § 37 – 39 a § 94 ZOK, podle typu - §§ 97, 120, 133 a 242, 549 – 551, 756, 771 – 772 ZOK; u státních podniků §§ 9 a 15 zákona o státním podniku ad., kupř. u spolků - §§ 269 – 273 OZ;

ZRUŠENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY

§ 16

K odst. 5

Ochrana práv třetích osob - umožnění uspokojení pohledávky věřitelů z majetku právnické osoby.

Za věřitele bude považována každá osoba, která má vůči společnosti určitou pohledávku (*např. i zaměstnanci, kterým nebyla vyplacena mzda*).

Podmínka

nejedná se o takový majetek právnické osoby, u něhož je uspokojení pohledávek vzhledem k jeho povaze nebo charakteru nebo k povaze spáchaného trestného činu vyloučeno, patrně majetek, u kterého jsou splněny podmínky uložení trestu propadnutí věci apod. (*srov. § 70 odst. 1, odst. 2 TrZ*).

PROPADNUTÍ MAJETKU

§ 17

- 1) Soud může uložit trest propadnutí majetku, odsuzuje-li právnickou osobu za zvlášť závažný zločin, kterým pro sebe nebo jiného získala nebo se snažila získat majetkový prospěch.
- 2) Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit trest propadnutí majetku pouze v případě, že trestní zákoník uložení tohoto trestu za spáchaný zločin dovoluje.
- 3) Propadnutí majetku postihuje celý majetek právnické osoby nebo tu jeho část, kterou soud určí.
- 4) Je-li právnickou osobou banka nebo zahraniční banka, jejíž pobočka vykonává činnost na území České republiky na základě bankovní licence udělené Českou národní bankou nebo na základě principu jednotné licence podle jiného právního předpisu, může soud uložit trest propadnutí majetku až po vyjádření České národní banky k možnostem a důsledkům jeho uložení; k tomuto vyjádření soud přihlédně. Obdobně se věta první použije ohledně pojišťovny, pobočky pojišťovny, zajišťovny, pobočky zajišťovny, penzijního fondu, investiční společnosti, investičního fondu, obchodníka s cennými papíry, pobočky obchodníka s cennými papíry, spořitelního a úvěrního družstva, centrálního depozitáře, instituce elektronických peněz, pobočky zahraniční instituce elektronických peněz, platební instituce, provozovatele vypořádacího systému a organizátora trhu s investičními nástroji.

Pozn. Právní úprava je speciální, ale i subsidiární užití trestního zákoníku - § 66 odst. 5 - propadlý majetek připadá státu. Podmínky pro uložení trestu propadnutí majetku právnické osobě jsou nastaveny shodně jako v trestním zákoníku.

PROPADNUTÍ MAJETKU

§ 17

K odst. 1

Zákonné podmínky č. 1 uložení trestu propadnutí majetku:

spáchání zvláště závažného zločinu právnickou osobou (viz § 14 odst. 3 TrZ) a současně získání nebo snaha o získání majetkového prospěchu pro sebe nebo jiného tímto zločinem;

K odst. 2

Zákonné podmínky č. 2 uložení trestu propadnutí majetku:

Propadnutí majetku dovoluje uložit za spáchaný zločin trestní zákoník (např. kvalifikované skutkové podstaty trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 3 a 4, trestného činu svěření dítěte do moci jiného podle § 169 odst. 2 a 3, trestného činu kuplířství podle § 189 odst. 2, 3 a 4, trestného činu podílnictví podle § 214 odst. 3 a 4, trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 odst. 3 a 4, trestného činu podplacení dle § 332 odst. 2 TrZ);

K odst. 3

Trestem může být postižen buď **celý majetek právnické osoby, nebo jen jeho část.**

K odst. 4

Obdobný postup

jako u trestu zrušení právnické osoby (srov. § 16 odst. 2) povinnost soudu vyžádat si v některých případech **vyjádření příslušných orgánů**. V případě, že právnickou osobou, které má být uložen trest propadnutí majetku, bude banka nebo zahraniční banka, jejíž pobočka vykonává činnost na území České republiky na základě bankovní licence udělené Českou národní bankou nebo na základě principu jednotné licence podle zvláštního právního předpisu, vyžádá si soud vyjádření České národní banky k možnostem a důsledkům jeho uložení. K tomuto vyjádření je soud povinen přihlídnout a v rozhodnutí se s ním vypořádat. **Obdobně** bude soud postupovat ohledně dalších, v odst. 4 vyjmenovaných právnických osob.

PENĚŽITÝ TREST - § 18

- 1) Soud může uložit právnické osobě peněžitý trest, odsuzuje-li ji za úmyslný trestný čin nebo trestný čin spáchaný z nedbalosti. **Uložení peněžitého trestu nesmí být na újmu práv poškozeného.**
- 2) Denní sazba činí nejméně 1 000 Kč a nejvíce 2 000 000 Kč. Při určení výše denní sazby zohlední soud majetkové poměry právnické osoby.
- 3) Ustanovení § 17 odst. 4 se užije obdobně.

Pozn. Nejčastěji ukládaný druh trestu?

Vzhledem ke stručné úpravě potřeba subsidiárního užití trestního zákoníku (§ 68 odst. 6 TrZ – důvod neuložení - je-li zřejmé, že by byl nedobytný, nebo § 68 odst. 7 TrZ - zaplacené částky peněžitého trestu připadají státu).

K odst. 1

Možnost uložení za úmyslné i nedbalostní trestné činy. Zohlednění práv poškozeného při uložení peněžitého trestu, který jim nesmí být na újmu (*zejména nároky poškozeného na náhradu škody podle § 43 odst. 3 tr. ř.*);

PENĚŽITÝ TREST - § 18

K odst. 2

Soulad s právní úpravou v trestním zákoníku

- a) výměra peněžitého trestu podle denních sazeb -
denní sazba nejméně 1000 Kč a nejvíce 2 000 000 Kč a současně
povinnost soudu při určení výše denní sazby zohlednit majetkové poměry právnické osoby;
- b) Absence právní úpravy minimálního a maximálního počtu denních sazeb –
Proto podle § 68 odst. 1 TrZ - nejméně 20 a nejvíce 730 celých denních sazeb.

K odst. 3

Shodná pravidla jako v **§ 17 odst. 4**.

PROPADNUTÍ VĚCI

§ 19

Soud může uložit právnické osobě trest propadnutí věci, včetně propadnutí náhradní hodnoty, za podmínek stanovených trestním zákoníkem.

Pozn. Trest propadnutí věci se ukládá za stejných podmínek jako v případě osob fyzických (*viz § 70 - 72 TrZ*); Včetně toho, že jde o věc v majetku právnické osoby.

ZÁKAZ ČINNOSTI

§ 20

- 1) Soud může uložit právnické osobě trest zákazu činnosti na jeden rok až dvacet let, byli-li trestný čin spáchán v souvislosti s touto činností.
- 2) Ustanovení § 17 odst. 4 se užije obdobně.

Pozn. Účelem tohoto trestu je zabránit pachateli v dalším páčání trestné činnosti. Je třeba rozlišovat mezi trestem uloženým právnické osobě a trestem, který může být uložen fyzické osobě. **Je subsidiární ve vztahu k trestu zákazu plnění veřejných zakázek, účasti ve veřejné soutěži.**

K odst. 1

TZČ spočívá v tom, že právnické osoby nebudou moci **vykonávat činnost, ke které je třeba zvláštního povolení**, nebo pokud by žádala o toto povolení, nemůže jí být po dobu výkonu trestu takové povolení uděleno *(např. provozování konkrétní živnosti, která je předmětem činnosti právnické osoby nebo o bankovní licenci, nikoliv další záležitosti uvedené v trestním zákoníku, a to zákaz výkonu určitého zaměstnání, povolání nebo funkce. Uvažovat však lze o zákazu takové činnosti, jejíž výkon upravuje jiný právní předpis - § 73 odst. 3 TrZ).*

Výměra - nejméně 1 rok a nejvýše 20 let;

Podmínka uložení - trestný čin spáchán v souvislosti s činností, jež se pachateli uložním trestu zakazuje. Tato souvislost musí být přímá, bezprostřední a musí vyplývat ze skutečnosti, že právě činnost, která má být zakázána, je pro svou povahu a s ohledem na právnickou osobu, která ji vykonávala, pro společnost škodlivá.

Z podmínek uložení trestu zákazu činnosti, jakož i ze samotného ústavního zakotvení práva zakládat politické strany a sdružovat se v nich, vyplývá, že tento trest patrně nelze uložit politické straně nebo hnutí.

K odst. 2 Srov. přiměřeně výklad k § 17 odst. 4.

ZÁKAZ DRŽENÍ A CHOVU ZVÍŘAT

Zákaz držení a chovu zvířat - § 20a

Soud může uložit právnické osobě trest zákazu držení a chovu zvířat až na dvacet let, byl-li trestný čin spáchán v souvislosti s držením, chovem nebo péčí o zvíře.

Pozn.

Zařazení nového druhu trestu do TrZ a TOPO má řešit problémy spojené s ukládáním trestu zákazu činnosti a trestu propadnutí věci (*zvířete*) osobám, které se trestné činnosti dopustily v souvislosti s držením nebo chovem zvířete či péčí o něj. Potíže vznikaly zejména tam, kde zákaz činnosti přicházel v úvahu u osob, které nechovají zvířata nebo zvíře jako podnikání. V případě propadnutí věci byly soudy limitovány povahou věci, u níž lze propadnutí uložit (*zvíře nebylo získáno trestným činem ani jako odměna za něj*).

Tento druh trestu lze uložit i přesto, že v příslušném ustanovení tr. zákoníku (*legální definice trestného činu*) není tento trest výslovně uveden, a to i jako trest samostatný (*srov. § 53 odst. 2 tr. zákoníku*).

S ohledem na právní zásadu nulla poena sine lege lze tento druh trest uložit právnickým osobám v případě trestných činů spáchaných až po nabytí účinnosti novely č. 114/2020 Sb., tj. od 1. 6. 2020.

ZÁKAZ PLNĚNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK NEBO ÚČASTI VE VEŘEJNÉ SOUTĚŽI - § 21

- 1) Soud může uložit trest zákazu plnění veřejných zakázek, nebo účasti ve veřejné soutěži právnické osobě na jeden rok až dvacet let, dopustila-li se právnická osoba trestného činu v souvislosti s uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo s jejich plněním, s účastí v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži.
- 2) Trest zákazu plnění veřejných zakázek, nebo účasti ve veřejné soutěži jako trest samostatný může soud uložit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu uložení jiného trestu není třeba.
- 3) Trest zákazu plnění veřejných zakázek, nebo účasti ve veřejné soutěži spočívá v tom, že se právnické osobě po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje v soudem stanoveném rozsahu uzavírat smlouvy na plnění veřejných zakázek, účastnit se zadávacího řízení o veřejných zakázkách, koncesního řízení nebo veřejné soutěže podle jiných právních předpisů.

Pozn. Účast v zadávacím řízení o veřejných zakázkách, koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži je jednou z forem, prostřednictvím které právnická osoba vykonává svou činnost a která se dotýká společenských zájmů;

Veřejná zakázka - zakázka realizovaná na základě smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli, jejímž předmětem je úplatné poskytnutí dodávek či služeb nebo úplatné provedení stavebních prací (§ 7 č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách). Celé zadávací řízení, včetně zvláštních zadávacích řízení, je upraveno zákonem o veřejných zakázkách; **!!!** Dnem 1. 10. 2016 nabyl účinnosti nový zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v němž je VZ definována v § 2, na který navazuje zákon č. 135/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zadávání veřejných zakázek včetně TOPO.

Veřejná soutěž – právní úprava veřejné soutěže neboli o nejvhodnější nabídku je v § 1772 až 1779 obč. zák. a právní úprava veřejné nabídky v § 1780 až 1784 obč. zák. Veřejná soutěž je využívána i při zadávání veřejných zakázek.

ZÁKAZ PLNĚNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK, ÚČASTI V KONCESNÍM ŘÍZENÍ NEBO VE VEŘEJNÉ SOUTĚŽI

§ 21

K odst. 1

Podmínky uložení trestu: právnická osoba dopustila trestného činu v souvislosti:

s uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo s jejich plněním,
s účastí v zadávacím řízení o veřejných zakázkách, nebo
s účastí ve veřejné soutěži.

K odst. 2

Podmínky uložení samostatného trestu - právnické osobě není třeba jiný druh trestu ukládat s ohledem na povahu a závažnost trestného činu (*srov. § 14 odst. 1*).

K odst. 3

Podstata trestu - **spočívá v zákazu uzavírat smlouvy na plnění veřejných zakázek, účastnit se zadávacího řízení nebo veřejné soutěže.** Soud určí rozsah zákazu konkrétně, např. typem řízení nebo druhem a výší zakázky. Jako příklad lze uvést zákaz uzavírat smlouvy na plnění nadlimitních veřejných zakázek.

ZÁKAZ PŘIJÍMÁNÍ DOTACÍ A SUBVENCÍ - § 22

- 1) Soud může uložit trest zákazu přijímání dotací a subvencí právnické osobě **na jeden rok až dvacet let**, dopustila-li se právnická osoba trestného činu v souvislosti s podáváním nebo vyřizováním žádosti o dotaci, subvenci, návratnou finanční výpomoc nebo příspěvek, s jejich poskytováním nebo využíváním, anebo s poskytováním nebo využíváním jakékoliv jiné veřejné podpory.
- 2) Trest zákazu přijímání dotací a subvencí jako trest samostatný může soud uložit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu uložení jiného trestu k dosažení účelu trestu není třeba.
- 3) Trest zákazu přijímání dotací a subvencí spočívá v tom, že se právnické osobě po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje v soudem stanoveném rozsahu ucházet se o veškeré dotace, subvence, návratné finanční výpomoci, příspěvky nebo jakékoliv jiné veřejné podpory podle jiných právních předpisů, jakož i takové dotace, subvence, návratné finanční výpomoci, příspěvky nebo jakékoliv jiné veřejné podpory přijímat.

K odst. 1

Podmínky uložení trestu: Pokud se právnická osoba dopustí trestného činu v **souvislosti**:

- a) s podáváním nebo vyřizováním žádosti o dotaci, subvenci, návratnou finanční výpomoc nebo příspěvek, nebo
- b) s poskytováním nebo využíváním dotace, subvence, návratné finanční výpomoci nebo příspěvku, anebo
- c) s poskytováním a využíváním jiné veřejné podpory;

ZÁKAZ PŘIJÍMÁNÍ DOTACÍ A SUBVENCÍ

§ 22

K odst. 2

Podmínky uložení samostatného trestu - právnické osobě není třeba jiný druh trestu ukládat s ohledem na povahu a závažnost trestného činu (*srov. § 14 odst. 1*).

K odst. 3

Podstata trestu - **obecný zákaz** a vztahuje se na všechny dotace, subvence, návratné finanční výpomoci, příspěvky nebo jakékoliv jiné veřejné podpory a v tomto rozsahu soud trest také uloží; **ucházet se a přijímat výše uvedené veřejné podpory**.

PODMÍNĚNÉ UPUŠTĚNÍ OD VÝKONU ZBYTKU TRESTU ZÁKAZU ČINNOSTI, ZÁKAZU DRŽENÍ A CHOVU ZVÍŘAT, ZÁKAZU PLNĚNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK NEBO ÚČASTI VE VEŘEJNÉ SOUTĚŽI A ZÁKAZU PŘIJÍMÁNÍ DOTACÍ A SUBVENCÍ - § 22A

- 1)** Po výkonu poloviny trestu zákazu činnosti, zákazu držení a chovu zvířat, zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži nebo zákazu přijímání dotací a subvencí může soud podmíněně upustit od výkonu jeho zbytku, jestliže odsouzená právnická osoba v době výkonu trestu svou další činností prokázala, že dalšího výkonu tohoto trestu není třeba, zejména pokud doloží účinný soubor opatření zajišťujících dodržování právních norem a směřujících k předcházení trestné činnosti včetně provedených nápravných opatření vedoucích k zamezení rizika opětovného spáchání stejné nebo podobné trestné činnosti, za kterou byla odsouzena.
- 2)** Při podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu držení a chovu zvířat, zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži nebo zákazu přijímání dotací a subvencí soud stanoví zkušební dobu na jeden rok až na deset let, nikoliv však na dobu kratší než zbytek trestu; zkušební doba počíná právní mocí rozhodnutí o tomto upuštění.
- 3)** Ustanovení § 91 odst. 1 až 3 trestního zákoníku se použije přiměřeně.

Pozn. vřazeno do zákona na základě poslanecké iniciativy nabytím účinnosti zákona č. 333/2020 Sb. dnem 1. 10. 2020.

UVEŘEJNĚNÍ ROZSUDKU

§ 23

1) Soud může uložit trest uveřejnění rozsudku, je-li třeba veřejnost seznámit s odsuzujícím rozsudkem, zejména vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu, anebo vyžaduje-li to zájem na ochraně bezpečnosti lidí nebo majetku, popřípadě společnosti. Přitom soud určí druh veřejného sdělovacího prostředku, ve kterém má být rozsudek uveřejněn, rozsah jeho uveřejnění a lhůtu určenou právnické osobě k uveřejnění rozsudku.

2) Trest uveřejnění rozsudku spočívá v tom, že odsouzená právnická osoba nechá na své náklady pravomocný odsuzující rozsudek nebo jeho vymezené části uveřejnit v soudem určeném druhu veřejného sdělovacího prostředku, a to s uvedením údajů obchodní firmy nebo názvu právnické osoby a jejího sídla. Údaje umožňující identifikaci fyzické osoby nebo právnické osoby, která je odlišná od odsouzené právnické osoby, uvedené ve výroku rozsudku a v jeho odůvodnění musí být před uveřejněním anonymizovány.

Pozn.

Důvody zařazení - zejména z požadavků některých mezinárodních dokumentů.

Smysl – poskytnutí informací veřejnosti o tom, že se právnická osoba dopustila trestného činu v oblasti, která se veřejnosti dotýká, zejména tehdy, pokud činnost právnické osoby, která byla postížena v trestním řízení, byla nebezpečná z hlediska společenského nebo hospodářského - tj. ohrožovala život nebo zdraví lidí nebo majetek.

K odst. 1

Specifika výroku rozsudku

povinnost soudu určit, v jakém druhu veřejného sdělovacího prostředku, popř. více sdělovacích prostředcích (tisk, televize, rozhlas, Obchodní věstník atd.), má být rozsudek uveřejněn a dále rozsah jeho uveřejnění, tj. zda bude uveřejněna např. pouze výroková část nebo také odůvodnění;

lhůta právnické osobě k uveřejnění rozsudku

UVEŘEJNĚNÍ ROZSUDKU - § 23

Důvody uložení trestu uveřejnění rozsudku

vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu, anebo

vyžaduje-li to zájem na ochraně bezpečnosti lidí nebo majetku, popřípadě společnosti.

K odst. 2

Podstata trestu uveřejnění rozsudku

povinnost odsouzené právnické osoby uveřejnit pravomocný rozsudek na své vlastní náklady;

povinnost s uveřejněným rozsudkem, případně jeho částí, uvést údaje o své obchodní firmě (§ 8 *obch. zák.*) nebo názvu a o svém sídle;

povinnost anonymizovat ve výroku, tak v odůvodnění rozsudku veškeré údaje, které by umožňovaly identifikaci fyzické osoby nebo právnické osoby, která je odlišná od odsouzené právnické osoby.

ZABRÁNÍ VĚCI § 26 A ZABRÁNÍ ČÁSTI MAJETKU – 26A

§ 26

Soud může uložit právnické osobě ochranné opatření zabránění věci, včetně zabránění náhradní hodnoty nebo zabránění spisů a zařízení, nebo namísto zabránění věci uložit pozměnění věci, odstranění určitého zařízení, označení nebo provedení jiné změny nebo omezení dispozice s věcí za podmínek stanovených trestním zákoníkem.

§ 26a

Soud může uložit právnické osobě ochranné opatření zabránění části majetku za podmínek stanovených trestním zákoníkem.

Pozn.

TOPO neobsahuje kompletní úpravu, a proto je třeba ve zbývajících podmínkách uložení opatření vycházet z úpravy provedené trestním zákoníkem (§ 1 odst. 2 TOPOZ a § 101 až 104 TrZ), což přímo vyplývá z textu § 26 a § 26a.

VÝKON TRESTU ZRUŠENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY - § 38

- 1) Jakmile nabude právní moci rozsudek, kterým byl uložen trest zrušení právnické osoby, nařídí předseda senátu jeho výkon. V nařízení výkonu trestu jmenuje likvidátora. Právnická osoba vstupuje do likvidace ke dni právní moci odsuzujícího rozsudku, kterým byl uložen trest zrušení právnické osoby. Právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku nebo v jiném zákonem určeném rejstříku, registru nebo evidenci zaniká dnem výmazu z tohoto rejstříku, registru nebo evidence, pokud jiný právní předpis nestanoví jinak.
- 2) Při likvidaci právnické osoby se při výkonu trestu zrušení právnické osoby postupuje podle jiného právního předpisu upravujícího likvidaci právnické osoby zrušené soudem, nestanoví-li tento zákon jinak.
- 3) Předseda senátu může na návrh osoby, jež na tom osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu, nestanoví-li jiný právní předpis jinak, odvolat likvidátora, který porušuje své povinnosti, a nahradit ho jinou osobou.

K odst. 1

K výkonu rozhodnutí je příslušný ten orgán, který rozhodnutí učinil (§ 315 odst. 1 tr. ř.). Podmínkou výkonu rozhodnutí je jeho vykonatelnost (§ 139 a 140 tr. ř.).

Jde o formu **zrušení právnické osoby s likvidací na základě rozhodnutí soudu**. Příslušnost soudu je v tomto případě založena přímo ustanovením § 38 TOPOZ. Podle § 187 odst. 2 obč. zák. společnost vstupuje do likvidace ke dni, k němuž je zrušena, pokud zákon nestanoví jinak. V případě trestu zrušení právnické osoby je okamžikem vstupu do likvidace den, kdy rozsudek v trestním řízení nabyl právní moci. Při likvidaci společnosti na základě rozhodnutí soudu jmenuje likvidátora soud, který o zrušení společnosti rozhodl (§ 71 odst. 2 obch. zák.), což TOPOZ bezvýhradně respektuje.

VÝKON TRESTU ZRUŠENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY - § 38

K odst. 2

Podrobný postup při likvidaci je upraven v **§ 70 a násl. obch. zák.** Vstup společnosti do likvidace se zapisuje do obchodního rejstříku. Po dobu likvidace se užívá firma společnosti s dovětkem "v likvidaci".

Jmenováním likvidátora na něj přechází působnost statutárního orgánu jednat jménem společnosti. Je-li jmenováno více likvidátorů a ze jmenování nevyplývá nic jiného, má tuto působnost každý likvidátor. Likvidátor je orgánem společnosti (**§ 66 obch. zák.**) a za výkon své působnosti odpovídá týmž způsobem jako členové statutárních orgánů.

Likvidátor činí jménem společnosti jen úkony směřující k likvidaci společnosti. Při výkonu této působnosti plní závazky společnosti, uplatňuje pohledávky a přijímá plnění, zastupuje společnost před soudy a jinými orgány, uzavírá smíry a dohody o změně a zániku práv a závazků a vykonává práva společnosti. Nové smlouvy může uzavírat jen v souvislosti s ukončením nevyřízených obchodů, nebo je-li to potřebné k zachování hodnoty majetku společnosti nebo k jeho využití, nejedná-li se o pokračování v provozu podniku. Likvidátor je oprávněn jednat jménem společnosti též ve věcech zápisu do obchodního rejstříku (**§ 72 obch. zák.**).

Likvidace končí rozdělením likvidačního zůstatku nebo použitím prostředků z výtěžku z prodeje majetku k uspokojení věřitelů anebo převzetím majetku věřiteli k úhradě jejich pohledávek anebo odmítnutím věřitelů převzít majetek k úhradě dluhů podle **§ 75 odst. 5 obch. zák.** Po rozdělení likvidačního zůstatku sestaví likvidátor seznam společníků, kterým vyplatil podíl na likvidačním zůstatku. Do 30 dnů po skončení likvidace podá likvidátor návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku. K návrhu na výmaz společnosti z obchodního rejstříku přiloží likvidátor potvrzení územně příslušného státního oblastního archivu, že s ním bylo projednáno zabezpečení archivu a dokumentů zanikající společnosti.

VÝKON TRESTU ZRUŠENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY - § 38

Pokud TOPOZ stanoví, že při likvidaci se postupuje podle obchodního zákoníku, nestanoví-li jiný zákon jinak, znamená to, že je třeba respektovat **speciální úpravy zániku společností v důsledku jejich zrušení**, jako je například **§ 36 odst. 2 zákona č. 21/1992 Sb.**, o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Pokud by byla zrušovaná právnickou osobou banka, uplatnilo by se ustanovení **§ 36 odst. 1 věty první** zákona o bankách a návrh na jmenování likvidátora by soudu podávala Česká národní banka.

K odst. 3

Odvolání likvidátora

TOPOZ jako zvláštní předpis ve vztahu k obchodnímu zákoníku předpokládá, že předseda senátu může na návrh osoby, jež na tom osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu, nestanoví-li jiný právní předpis jinak, odvolat likvidátora, který porušuje své povinnosti, a nahradit ho jinou osobou (*obdobně o návrhu srov. § 191 odst. 2 obč. zák.*).

VÝKON TRESTU ZÁKAZU PLNĚNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK, NEBO ÚČASTI VE VEŘEJNÉ SOUTĚŽI - § 39

Na výkon trestu zákazu plnění veřejných zakázek, nebo účasti ve veřejné soutěži se přiměřeně užije ustanovení § 350 trestního řádu o výkonu trestu zákazu činnosti.

V souvislosti s uložením trestů uvedených v § 21 se v § 39 upravuje výkon trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži. Z důvodu podobnosti této sankce a trestu zákazu činnosti odkazuje TOPOZ na přiměřené použití ustanovení § 350 tr. ř., které upravuje výkon trestu zákazu činnosti.

Podle této úpravy předseda senátu rozhodne usnesením ihned po právní moci rozsudku, jímž byl odsouzenému uložen tento trest, o započtení doby, po kterou bylo odsouzenému před právní mocí rozsudku oprávnění k činnosti, která je předmětem zákazu, v souvislosti s trestným činem odňato podle zvláštních předpisů, nebo na základě opatření státního orgánu nesměl již tuto činnost vykonávat, do doby výkonu uloženého trestu. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost.

O uložení trestu zákazu plnění veřejných zakázek předseda senátu (*samosoudce*) vyrozumí podle § 77 odst. 1 VKŘ pro soudy orgány a osoby, kterým přísluší spolupůsobit při výkonu tohoto trestu (například orgán příslušný k registraci podnikatelské činnosti). Soud pak sleduje výkon takového trestu a reaguje na příslušné nedostatky (§ 77 odst. 3 VKŘ).

Na řízení o podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu plnění veřejných zakázek, jakož i na řízení o nařízení výkonu zbytku tohoto trestu se užije přiměřeně ustanovení § 331 až 333 tr. ř. Všechna rozhodnutí činí soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni (§ 315 odst. 2 tr. ř.).

VÝKON TRESTU ZÁKAZU PŘIJÍMÁNÍ DOTACÍ A SUBVENCÍ - § 40

Na výkon trestu zákazu přijímání dotací a subvencí se přiměřeně užije ustanovení § 350 trestního řádu o výkonu trestu zákazu činnosti.

V souvislosti s uložením trestu uvedeném v § 22 se v § 40 upravuje výkon trestu zákazu přijímání dotací nebo subvencí. Z důvodu podobnosti této sankce trestu zákazu činnosti, stejně jako v § 39, odkazuje TOPOZ na přiměřené použití ustanovení § 350 tr. ř., které upravuje výkon trestu zákazu činnosti.

Podle této úpravy předseda senátu rozhodne usnesením ihned po právní moci rozsudku, jímž byl odsouzenému uložen trest zákazu přijímání dotací a subvencí, o započtení doby, po kterou bylo odsouzenému před právní mocí rozsudku oprávnění k činnosti, která je předmětem zákazu, v souvislosti s trestným činem odňato podle zvláštních předpisů, nebo na základě opatření státního orgánu nesměl již tuto činnost vykonávat.

O uložení trestu zákazu přijímání dotací a subvencí předseda senátu (*samosoudce*) vyrozumí podle § 77 odst. 1 VKŘ pro soudy orgány a osoby, kterým přísluší spolupůsobit při výkonu tohoto trestu (*například orgán příslušný ke registraci podnikatelské činnosti*). Soud pak sleduje výkon takového trestu a reaguje na příslušné nedostatky (*§ 77 odst. 3 VKŘ*).

Na řízení o podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu přijímání dotací a subvencí, jakož i na řízení o nařízení výkonu zbytku tohoto trestu se užije přiměřeně ustanovení § 331 až 333 tr. ř.

VÝKON TRESTU UVEŘEJNĚNÍ ROZSUDKU - § 41

- 1) Jakmile nabude právní moci rozsudek, kterým byl uložen trest uveřejnění rozsudku, vyzve předseda senátu odsouzenou právnickou osobu, aby jej na své náklady a v určené lhůtě a v určeném rozsahu uveřejnila v jím určeném druhu veřejného sdělovacího prostředku.
- 2) Neuveřejní-li odsouzená právnická osoba rozsudek způsobem uvedeným v odstavci 1, rozhodne předseda senátu o uložení pořádkové pokuty do 500 000 Kč. Tuto pořádkovou pokutu je možno uložit i opakovaně, a to až do doby splnění uložené povinnosti.
- 3) Proti rozhodnutí podle odstavce 2 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

V návaznosti na ustanovení § 23 se upravuje výkon trestu uveřejnění rozsudku tak, že **předseda senátu vyzve právnickou osobu**, aby na své náklady uveřejnila odsuzující rozsudek nebo jeho stanovenou část v určeném druhu veřejného sdělovacího prostředku (*tisk, rozhlas, televize, internet*) v určené lhůtě.

Předseda senátu určuje:

lhůtu k uveřejnění,

rozsah uveřejnění,

druh veřejného sdělovacího prostředku.

K zajištění splnění této povinnosti má předseda senátu možnost opakovaně ukládat pořádkovou pokutu až do výše **500 000 Kč**, a to až do doby, než odsouzená právnická osoba uloženou povinnost splní.

***Zákon o trestní
odpovědnosti
právnických osob a
řízení proti nim č.
418/2011 Sb.***

***Zvláštní ustanovení o řízení proti
právnickým osobám***

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÝM OSOBÁM

§ 28 - *Vztah k řízení o správním deliktu - zrušen*

§ 29 - *Místní příslušnost*

Nelze-li zjistit místo činu nebo byl-li čin spáchán v cizině, koná řízení soud, v jehož obvodu má obviněná právnická osoba sídlo nebo v jehož obvodu má obviněná zahraniční právnická osoba svůj podnik nebo organizační složku; **jestliže se nedají tato místa zjistit nebo jsou mimo území České republiky**, koná řízení soud, v jehož obvodu čin vyšel najevo.

§ 30 - *Vyrozumění o zabájení a skončení trestního stíhání*

1) O zabájení trestního stíhání proti právnické osobě **vyrozumí** policejní orgán příslušný orgán veřejné moci nebo osobu, které podle jiných právních předpisů vedou obchodní rejstřík nebo jiný zákonem určený rejstřík, registr nebo evidenci, orgán udělující licenci nebo povolení k činnosti této právnické osobě a orgán odpovědný za dozor nad takovou právnickou osobou. Tyto orgány nebo osoby **vyrozumí** předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce také o pravomocném skončení věci.

2) Je-li k zániku nebo přeměně právnické osoby nutný zápis do zákonem určeného rejstříku, registru nebo evidence, **vyrozumí** předseda senátu orgán veřejné moci, který vede takový rejstřík, registr nebo evidenci, o skončení vykonávacího řízení.

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÝM OSOBÁM

§ 31 - Společné řízení

- 1) Proti obviněné právnické osobě a obviněné fyzické osobě **se koná** společné řízení, jestliže jejich trestné činy spolu souvisejí, pokud tomu nebrání důležité důvody. Společné řízení koná krajský soud, je-li příslušný konat řízení alespoň o jednom z trestných činů. Jsou-li pachatelé nejtěžšího trestného činu nebo nejtěžších trestných činů obviněná právnická osoba i fyzická osoba, koná společné řízení soud, který je příslušný konat řízení proti obviněné fyzické osobě.
- 2) Ve společném řízení vedeném proti právnické a fyzické osobě **se** trestní odpovědnost právnické a fyzické osoby **posuzuje** samostatně.
- 3) Pokud mají být v průběhu společného řízení vedeného proti fyzické a právnické osobě prováděny úkony trestního řízení ve vztahu k oběma těmito osobám, **provádějí se zpravidla nejprve ve vztahu k fyzické osobě.**

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÝM OSOBÁM

§ 32 - Zrušení, zánik a přeměna právnické osoby

1) **Právnická osoba, proti které bylo zahájeno trestní stíhání**, je povinna neprodleně písemně oznámit státnímu zástupci a v řízení před soudem předsedovi senátu, že budou prováděny úkony směřující k jejímu zrušení, zániku nebo k přeměně, a to před provedením těchto úkonů, jinak jsou tyto úkony neplatné.

2) **Právnická osoba, proti které bylo zahájeno trestní stíhání**,

- nemůže být do doby jeho pravomocného skončení zrušena a nemůže dojít k její přeměně, ani k jejímu zániku,
- s výjimkou případu, kdy by důsledky byly nepřiměřené povaze spáchaného trestného činu; v takovém případě trestní odpovědnost právnické osoby, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání, přechází na právního nástupce této osoby.
- Byla-li právnická osoba založena na dobu určitou nebo k dosažení určitého účelu, a v době od zahájení jejího trestního stíhání uplynula doba, na níž byla založena, nebo se naplnil účel, pro který byla založena, hledí se na ni od tohoto okamžiku, jako by byla založena na dobu neurčitou.

3) **O tom, zda právnická osoba může být zrušena a zda smí dojít k její přeměně, popřípadě k jejímu zániku**, rozhodne na návrh této právnické osoby nebo jiné oprávněné osoby v přípravném řízení soudce a v řízení před soudem předseda senátu.

4) Pokud státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu nepodá příslušnému soudu návrh na vyslovení neplatnosti úkonů směřujících ke zrušení, zániku nebo přeměně právnické osoby, neplatnosti rozhodnutí o schválení přeměny právnické osoby nebo neplatnosti projektu přeměny za podmínek stanovených jiným právním předpisem, hledí se na tyto úkony jako na platné.

5) Před rozhodnutím podle odstavce 3 může soudce a v řízení před soudem předseda senátu právnické osobě uložit, aby ve stanovené lhůtě složila na určený účet jím stanovenou částku odpovídající výši předpokládaného peněžitého trestu nebo aby poskytla jinou záruku. Na trvání těchto opatření a na nakládání se složenou částkou platí obdobně § 73a odst. 5 věta první a § 73a odst. 6 až 9 trestního řádu.

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÝM OSOBÁM

§ 32 - Zrušení, zánik a přeměna právnické osoby

- 6) Proti rozhodnutím uvedeným v odstavcích 3 a 5 je přípustná stížnost, která má v případě rozhodnutí podle odstavce 3 odkladný účinek.
- 7) Omezeními podle odstavců 1 a 2 a rozhodnutím podle odstavce 3 není dotčena pravomoc příslušného orgánu odejmout právnické osobě, proti které je vedeno trestní stíhání, povolení nebo jiné oprávnění k činnosti a navrhnout zrušení této právnické osoby podle jiného právního předpisu.
- 8) Přiměřeně podle odstavců 1 až 7 se postupuje i v případě, že má dojít k zrušení, zániku nebo přeměně právnické osoby ve vykonávacím řízení.
- 9) **Orgán veřejné moci nebo osoba, které vedou podle jiných právních předpisů obchodní rejstřík nebo jiný zákonem určený rejstřík, registr nebo evidenci právnických osob,** nezapíše zrušení nebo přeměnu právnické osoby do takového rejstříku, registru nebo evidence, ani neprovedou její výmaz bez povolení podle odstavce 3, ledaže se na zrušení nebo přeměnu právnické osoby hledí jako na platné podle odstavce 4.
- 10) Pokud není splněna některá z podmínek umožňujících podle odstavců 1 až 9 zrušení nebo přeměnu právnické osoby, právnická osoba nezanikne.
- 11) **Přeměnou se pro účely tohoto zákona rozumí sloučení, splynutí nebo rozdělení právnické osoby, převod jmění na společníka, změna právní formy právnické osoby nebo přemístění sídla právnické osoby do zahraničí.**

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÝM OSOBÁM

§ 33 - Zajišťovací opatření

- 1) Hrozí-li důvodná obava, že obviněná právnická osoba bude postupovat způsobem uvedeným v § 67 písm. c) trestního řádu, může již v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce a v řízení před soudem předseda senátu obviněné právnické osobě dočasně pozastavit výkon jednoho nebo více předmětů činnosti nebo uložit omezení nakládání s majetkem této právnické osoby; přitom přihlídně i k důsledkům, které může mít uložení zajišťovacího opatření na třetí osoby.
- 2) Předseda senátu a v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce může obviněné právnické osobě uložit omezení nakládání s jejím majetkem, je-li stíhána pro trestný čin, za který je třeba vzhledem k povaze a závažnosti činu a poměrům právnické osoby očekávat uložení peněžitého trestu, a je-li obava, že výkon tohoto trestu bude zmařen nebo ztížen.
- 3) Z důležitých důvodů může předseda senátu a v přípravném řízení soudce na návrh dotčené právnické osoby povolit provedení úkonu, který se týká majetku, na něž se vztahují zajišťovací opatření podle odstavce 1 nebo 2.
- 4) Zajišťovací opatření se zruší nebo omezí, jestliže již není pro účely řízení třeba nebo není třeba ve stanoveném rozsahu.
- 5) Rozhodnutí podle odstavce 1, kterým byl právnické osobě dočasně pozastaven výkon jednoho nebo více předmětů činnosti, jakož i rozhodnutí o zrušení nebo omezení tohoto zajišťovacího opatření, se zašlou bez zbytečného odkladu orgánu udělujícímu povolení nebo jiné oprávnění k činnosti obviněné právnické osobě a v případě právnické osoby uvedené v § 17 odst. 4 také České národní bance.
- 6) Právnická osoba, které bylo uloženo zajišťovací opatření podle odstavce 1 nebo 2, má právo kdykoliv žádat o zrušení nebo omezení zajištění. O takové žádosti se musí neodkladně rozhodnout. Byla-li žádost zamítnuta, může ji právnická osoba, neuvede-li v ní nové důvody, opakovat až po uplynutí čtrnácti dnů od právní moci rozhodnutí.
- 7) Proti rozhodnutím uvedeným v odstavcích 1 až 6 je přípustná stížnost, jež má v případě rozhodnutí o zrušení nebo omezení zajišťovacího opatření nebo povolení úkonu podle odstavce 3 odkladný účinek.

Přerušení trestního stíhání - § 33a

Státní zástupce a v řízení před soudem **soud může při zvážení všech rozhodných skutečností na odůvodněnou žádost České národní banky přerušit trestní stíhání proti právnické osobě**, je-li to zapotřebí pro zajištění účinného uplatnění opatření k řešení krize nebo opatření včasného zásahu uloženého podle zákona upravujícího ozdravné postupy a řešení krize na finančním trhu.

Pozn. Vloženo s účinností od 1. 1. 2016 zákonem č. 375/2015 Sb. (*tzv. změnový zákon*) v návaznosti na zákon č. 374/2015 Sb., o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu. Jedná se o speciální úpravu přerušování trestního stíhání, které lze aplikovat pouze proti právnickým osobám.

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÝM OSOBÁM

§ 34 - Úkony právnické osoby

- 1) **Za právnickou osobu činí v řízení úkony ten, kdo je k tomu oprávněn v řízení před soudem podle občanského soudního řádu. Tato osoba musí prokázat své oprávnění k činění úkonů za právnickou osobu.**
- 2) **Právnická osoba si může zvolit zmocněnce. Zmocnění k zastoupení se prokazuje písemnou plnou mocí. Plnou moc lze udělit i ústně do protokolu. V řízení může mít obviněná právnická osoba současně pouze jednoho zmocněnce.**
- 3) **V řízení může za právnickou osobu činit úkony současně jen jedna osoba.**
- 4) **Činit úkony v řízení nemůže osoba, která je obviněným, poškozeným nebo svědkem v téže věci. Pokud je v průběhu řízení zjištěna tato skutečnost, předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce vyzve právnickou osobu, aby určila k provádění úkonů v dalším řízení jinou osobu; k určení takové osoby jí stanoví lhůtu zpravidla v délce 7 dnů.**
- 5) **Není-li osoba uvedená v odstavci 4 určena ve stanovené lhůtě, nebo právnická osoba nemá osobu způsobilou činit úkony v řízení, popřípadě právnické osobě nebo jejímu zmocněnci prokazatelně nelze doručovat písemnosti, předseda senátu a v přípravném řízení soudce ustanoví právnické osobě opatrovníka. Osobu lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem. Opatrovníkem nelze ustanovit osobu, o níž lze mít důvodně za to, že má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy právnické osoby.** Usnesení o ustanovení opatrovníka se oznamuje tomu, kdo je ustanovován opatrovníkem, a nevyklučuje-li to povaha věci, též právnické osobě.
- 6) **Osoba uvedená v odstavci 1, zmocněnec a opatrovník mají v řízení stejná práva a povinnosti jako ten, proti němuž se vede trestní řízení.**
- 7) **Nedostaví-li se osoba uvedená v odstavci 1, popřípadě zmocněnec obviněné právnické osoby nebo opatrovník, k hlavnímu líčení bez řádné omluvy, může soud hlavní líčení provést v jejich nepřítomnosti, byla-li obžaloba obviněné právnické osobě řádně doručena, byla-li včas a řádně k hlavnímu líčení předvolána, bylo-li dodrženo ustanovení o zahájení trestního stíhání a obviněná právnická osoba byla upozorněna na možnost prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování.**
- 8) **Má-li právnická osoba zmocněnce nebo byl-li jí určen opatrovník, písemnosti určené právnické osobě se doručují pouze tomuto zmocněnci nebo opatrovníkovi, pokud trestní řád nestanoví jinak.**

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÝM OSOBÁM

§ 35 - Obhájce

- 1) Ustanovení § 34 nemá vliv na právo obviněné právnické osoby na obhajobu.
- 2) Pro obviněnou právnickou osobu se nepoužijí ustanovení trestního řádu o nutné obhajobě.

§ 36 - Předvolání, předvedení a pořádková pokuta

- 1) Jestliže se osoba, která za právnickou osobu činí úkony podle § 34, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předvedena, pokud byla řádně předvolána.
- 2) Jestliže osoba, která za právnickou osobu činí úkony podle § 34 odst. 1, 2 nebo 4, přes předchozí napomenutí ruší řízení nebo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě, nebo pokud bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo neryboví výzvě, které jí byly dány podle trestního řádu nebo podle tohoto zákona, může být právnické osobě, kterou zastupuje, předsedou senátu a v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem uložena pořádková pokuta do 500 000 Kč. Dopustí-li se jednání uvedeného ve větě první opatrovník, lze mu uložit pořádkovou pokutu do 50 000 Kč.
- 3) Proti rozhodnutí podle odstavce 2 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek. Na rozhodování o stížnosti se obdobně použije § 146a trestního řádu.

§ 37 - Výslech a závěrečná řeč v hlavním líčení a ve veřejném zasedání

- 1) Komá-li se společné řízení proti právnické i fyzické osobě, vyslechně se při hlavním líčení a veřejném zasedání nejprve fyzická osoba a až poté zástupce právnické osoby.
- 2) Při závěrečných řečech mluví po závěrečné řeči státního zástupce, poškozeného, zúčastněné osoby, popřípadě po jejich zmocněncích, obhájce právnické osoby, poté zástupce právnické osoby, obhájce fyzické osoby a fyzická osoba. Poslední slovo přednese nejprve zástupce právnické osoby a poté fyzická osoba.

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O ŘÍZENÍ PROTI PRÁVNICKÝM OSOBÁM

37a Trestní příkaz

Trestním příkazem lze právnické osobě uložit tyto tresty:

- a) peněžitý trest,
- b) trest propadnutí věci,
- c) trest zákazu činnosti do pěti let,
- d) trest zákazu držení a chovu zvířat do pěti let,
- e) trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži do pěti let,
- f) trest zákazu přijímání dotací a subvencí do pěti let,
- g) trest uveřejnění rozsudku.

Pozn. ustanovení § 37a zařazeno s účinností od 1. 10. 2020 zákonem č. 333/2020 Sb.

U právnických osob bude použito namísto § 314e odst. 2 tr. ř. I u právnických osob se s přihlédnutím ke znění § 1 odst. 2 zák. o TOPO použije také § 314a odst. 1 tr. ř., podle kterého samosoudce stejně jako u fyzických osob může bez projednání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz, jestliže skutkový stav je spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, a to i v řízení konaném po zkráceném přípravném řízení, a rovněž také se u právnických osob použije § 314a odst. 8 tr. ř., upravující povahu trestního příkazu a účinky spojené s jeho doručením obviněnému. Povahy věci u právnických osob se nepoužijí odst. 3 – 5, odst. 6 a), b), odst. 7 a), § 314e) tr. ř.